

ZAKON

O JAVNIM PREDUZEĆIMA

I. UVODNE ODREDBE

1. Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se pravni položaj javnih preduzeća i drugih oblika organizovanja koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, a naročito osnivanje, poslovanje, upravljanje, imovina i druga pitanja od značaja za njihov položaj.

2. Delatnosti od opšteg interesa

Član 2.

Delatnosti od opšteg interesa, u smislu ovog zakona, jesu delatnosti koje su kao takve određene zakonom u oblasti: rudarstva i energetike, saobraćaja, elektronskih komunikacija, izdavanja službenog glasila Republike Srbije i izdavanja udžbenika, nuklearnih objekata, naoružanja i vojne opreme, korišćenja, upravljanja, zaštite, uređivanja i unapređivanja dobara od opšteg interesa i dobara u opštoj upotrebi (vode, putevi, šume, plovne reke, jezera, obale, banje, divljač, zaštićena područja i dr.), upravljanja otpadom i drugim oblastima.

Delatnosti u smislu stava 1. ovog člana jesu i komunalne delatnosti, kao i druge delatnosti određene zakonom kao delatnosti od opšteg interesa.

U okviru obavljanja delatnosti iz stava 1. ovog člana iz oblasti energetike pružaju se usluge od opšteg ekonomskog interesa.

3. Pojam javnog preduzeća i drugih oblika organizovanja

Član 3.

Javno preduzeće je preduzeće koje obavlja delatnost od opšteg interesa, a koje osniva Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave (u daljem tekstu: javno preduzeće).

Pored javnog preduzeća, delatnost od opšteg interesa može da obavlja i:

- 1) društvo s ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo (u daljem tekstu: društvo kapitala) čiji je jedini vlasnik javno preduzeće;
- 2) društvo kapitala čiji je jedini vlasnik Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, kao i zavisno društvo čiji je jedini vlasnik to društvo kapitala;
- 3) drugo društvo kapitala i preduzetnik, kome je nadležni organ poverio obavljanje te delatnosti.

II. CILJ OSNIVANJA, OSNIVANJE I POSLOVANJE JAVNOG PREDUZEĆA

1. Cilj osnivanja javnog preduzeća

Član 4.

Javno preduzeće i društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona osniva se i posluje radi:

- 1) obezbeđivanja trajnog obavljanja delatnosti od opšteg interesa i redovnog zadovoljavanja potreba korisnika proizvoda i usluga;

- 2) razvoja i unapređivanja obavljanja delatnosti od opšteg interesa;
- 3) obezbeđivanja tehničko-tehnološkog i ekonomskog jedinstva sistema i usklađenosti njegovog razvoja;
- 4) sticanja dobiti;
- 5) ostvarivanja drugog zakonom utvrđenog interesa.

2. Osnivanje javnog preduzeća

Član 5.

Ako javno preduzeće osniva Republika Srbija, akt o osnivanju javnog preduzeća donosi Vlada, koja vrši prava osnivača.

Ako javno preduzeće osniva autonomna pokrajina, akt o osnivanju javnog preduzeća donosi skupština autonomne pokrajine, koja vrši prava osnivača.

Ako javno preduzeće osniva jedinica lokalne samouprave, akt o osnivanju javnog preduzeća donosi skupština jedinice lokalne samouprave, koja vrši prava osnivača.

Član 6.

Akt o osnivanju javnog preduzeća (u daljem tekstu: osnivački akt) sadrži odredbe o:

- 1) nazivu, sedištu i matičnom broju osnivača;
- 2) poslovnom imenu i sedištu javnog preduzeća;
- 3) pretežnoj delatnosti javnog preduzeća;
- 4) pravima, obavezama i odgovornostima osnivača prema javnom preduzeću i javnog preduzeća prema osnivaču;
- 5) uslovima i načinu utvrđivanja i raspoređivanja dobiti, odnosno načinu pokrića gubitka i snošenju rizika;
- 6) uslovima i načinu zaduženja javnog preduzeća;
- 7) zastupanju javnog preduzeća;
- 8) iznosu osnovnog kapitala, kao i opisu, vrsti i vrednosti nenovčanog uloga;
- 9) podatak o udelima osnivača u osnovnom kapitalu izraženog u procentima;
- 10) organima javnog preduzeća i njihovoj nadležnosti;
- 11) imovini koja se ne može otuđiti;
- 12) o raspolaganju stvarima u javnoj svojini koja su preneti u svojini javnog preduzeća u skladu sa zakonom;
- 13) zaštiti životne sredine;
- 14) drugim pitanjima koja su od značaja za nesmetano obavljanje delatnosti za koju se osniva javno preduzeće.

Akt o osnivanju društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2), pored odredaba iz stava 1. ovog člana, sadrži i odredbe propisane zakonom kojim se uređuje njegov pravni položaj i pravna forma.

3. Uslovi za obavljanje delatnosti od opšteg interesa

Član 7.

Javno preduzeće, društvo kapitala i preduzetnik iz člana 3. ovog zakona, mogu da otpočnu obavljanje delatnosti od opšteg interesa kad nadležni državni organ, odnosno imalac javnih ovlašćenja, u skladu sa zakonom, utvrdi da su ispunjeni uslovi za obavljanje te delatnosti u pogledu:

- 1) tehničke opremljenosti;
- 2) kadrovske osposobljenosti;
- 3) bezbednosti i zdravlja na radu;
- 4) zaštite i unapređenja životne sredine;
- 5) drugih uslova propisanih zakonom.

4. Upis u registar

Član 8.

Javno preduzeće stiče svojstvo pravnog lica upisom u registar u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj i postupak registracije privrednih društava.

Član 9.

Poveravanje obavljanja delatnosti od opšteg interesa društvu kapitala i preduzetniku iz člana 3. stav 2. tačka 3) ovog zakona vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije, osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano.

5. Imovina i osnovni kapital

Član 10.

Javno preduzeće i društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona svojom imovinom upravljaju i raspolažu u skladu sa zakonom i osnivačkim aktom.

Imovinu javnog preduzeća i društva kapitala iz stava 1. ovog člana čine pravo svojine na pokretnim i nepokretnim stvarima, novčana sredstva i hartije od vrednosti i druga imovinska prava, koja su preneti u svojini javnog preduzeća u skladu sa zakonom, uključujući i pravo korišćenja na stvarima u javnoj svojini.

Društvo kapitala i preduzetnik iz člana 3. stav 2. tačka 3) ovog zakona javnom svojinom upravljaju u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravo javne svojine i ugovorom.

Društvo kapitala i preduzetnik iz stava 3. ovog člana svojom imovinom upravljaju i raspolažu u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava i ugovorom.

Osnovni kapital javnog preduzeća i društva kapitala iz stava 1. ovog člana je vrednost upisanih uloga njihovih osnivača ili članova, izražena u novcu.

Vrednost nenovčanog uloga osnivača ili člana utvrđuje se na osnovu procene izvršene na način propisan zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Po osnovu ulaganja u kapital, osnivač stiče udeo u javnom preduzeću ili udele i akcije u društvu kapitala, kao i prava po osnovu stečenih udela, odnosno akcija.

6. Osnivačka prava i ulaganje kapitala

Član 11.

Javno preduzeće može, uz prethodnu saglasnost osnivača, osnovati društvo kapitala za obavljanje delatnosti od opšteg interesa i društvo kapitala za obavljanje delatnosti koja nije delatnost od opšteg interesa.

Član 12.

Javno preduzeće može ulagati kapital u već osnovana društva kapitala, uz prethodnu saglasnost osnivača.

7. Odgovornost za obaveze

Član 13.

Javno preduzeće za svoje obaveze odgovara celokupnom svojom imovinom.

Član 14.

Osnivač je dužan da obezbedi da se delatnost od opšteg interesa obavlja u kontinuitetu.

Osnivač ne može osnovati drugo javno preduzeće ili društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona za obavljanje iste delatnosti od opšteg interesa, osim u slučajevima realizacije projekata javno-privatnog partnerstva, u smislu zakona kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije.

Odredba stava 2. ovog člana ne primenjuje se na grad i grad Beograd.

8. Organi javnog preduzeća

Član 15.

Organi javnog preduzeća su:

- 1) nadzorni odbor;
- 2) direktor.

a) Nadzorni odbor

Član 16.

Nadzorni odbor javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija ima pet članova, od kojih je jedan predsednik.

Nadzorni odbor javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ima tri člana, od kojih je jedan predsednik.

Član 17.

Predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija imenuje Vlada, na period od četiri godine, od kojih je jedan član nadzornog odbora iz reda zaposlenih, a jedan član mora biti nezavisan član nadzornog odbora.

Predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina, imenuje organ određen statutom autonomne pokrajine, na period od četiri godine, od kojih je jedan član nadzornog odbora iz reda zaposlenih.

Predsednika i članove nadzornog odbora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave imenuje organ određen statutom jedinice lokalne samouprave, na period od četiri godine, od kojih je jedan član nadzornog odbora iz reda zaposlenih.

Član 18.

Za predsjednika i člana nadzornog odbora imenuje se lice koje ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je punoletno i poslovno sposobno;
- 2) da ima stečeno visoko obrazovanje na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, master strukovnim studijama, specijalističkim akademskim studijama ili specijalističkim strukovnim studijama;
- 3) da ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje iz tačke 2) ovog člana;
- 4) da ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća;
- 5) da poznaje oblast korporativnog upravljanja ili oblast finansija;
- 6) da nije osuđivano na kaznu zatvora od najmanje šest meseci;
- 7) da mu nisu izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela, i to:

- (1) obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi;
- (2) obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi;
- (3) obavezno lečenje narkomana;
- (4) obavezno lečenje alkoholičara;
- (5) zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti.

Predsednik i članovi nadzornog odbora dužni su da se dodatno stručno usavršavaju u oblasti korporativnog upravljanja.

Program za dodatno stručno usavršavanje iz stava 2. ovog člana utvrđuje Vlada.

Odredba ovog člana primenjuje se i na predstavnike osnivača u skupštini društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona.

Član 19.

Nezavisan član nadzornog odbora, pored uslova propisanih članom 18. ovog zakona, mora da ispunjava i sledeće uslove:

- 1) da nije bio angažovan u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća u poslednjih pet godina;
- 2) da nije član političke stranke;
- 3) da nije postavljeno, imenovano ili izabrano lice i da nije zaposlen ni angažovan po drugom osnovu u javnom preduzeću ili društvu kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće.

Član 20.

Predstavnik zaposlenih u nadzornom odboru mora ispunjavati uslove iz člana 18. i člana 19. stav 1. tač. 1) i 2) ovog zakona, a predlaže se na način utvrđen statutom javnog preduzeća.

Nadzorni odbor, direktor i izvršni direktor ne mogu predlagati predstavnika zaposlenih u nadzornom odboru.

Član 21.

Mandat predsedniku i članovima nadzornog odbora prestaje istekom perioda na koji su imenovani, ostavkom ili razrešenjem.

Predsednik i članovi nadzornog odbora razrešavaju se pre isteka perioda na koji su imenovani, ukoliko:

- 1) javno preduzeće ne dostavi godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u rokovima propisanim članom 59. ovog zakona;
- 2) nadzorni odbor propusti da preduzme neophodne mere pred nadležnim organima u slučaju postojanja osnovane sumnje da odgovorno lice javnog preduzeća deluje na štetu javnog preduzeća nesavesnim ponašanjem ili na drugi način;
- 3) se utvrdi da deluje na štetu javnog preduzeća nesavesnim ponašanjem ili na drugi način;
- 4) u toku trajanja mandata bude osuđen na uslovnu ili безусловnu kaznu zatvora.

Predsednik i članovi nadzornog odbora kojima je prestao mandat, dužni su da vrše svoje dužnosti do imenovanja novog nadzornog odbora, odnosno imenovanja novog predsednika ili člana nadzornog odbora, a najduže šest meseci.

Odredba ovog člana primenjuje se i na predstavnike osnivača u skupštini društava kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona.

Član 22.

Nadzorni odbor:

- 1) donosi dugoročni i srednjoročni plan poslovne strategije i razvoja i odgovoran je za njihovo sprovođenje;
- 2) donosi godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja, usklađen sa dugoročnim i srednjoročnim planom poslovne strategije i razvoja iz tačke 1. ovog člana;
- 3) usvaja izveštaj o stepenu realizacije godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja;
- 4) usvaja tromesečni izveštaj o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti;
- 5) usvaja finansijske izveštaje;
- 6) nadzire rad direktora;
- 7) donosi statut;
- 8) odlučuje o statusnim promenama, osnivanju drugih pravnih subjekata i ulaganju kapitala;
- 9) donosi odluku o raspodeli dobiti, odnosno načinu pokrića gubitka;
- 10) zaključuje ugovore o radu sa direktorom, u skladu sa zakonom kojim se uređuju radni odnosi;
- 11) bira predstavnike javnog preduzeća u skupštini društva kapitala čiji je jedini vlasnik javno preduzeće;
- 12) vrši druge poslove u skladu sa zakonom i statutom.

Nadzorni odbor ne može preneti pravo odlučivanja o pitanjima iz svoje nadležnosti na direktora ili drugo lice u javnom preduzeću.

Odluke iz stava 1. tač. 1), 2), 7), 9) i 11) ovog člana nadzorni odbor donosi uz saglasnost Vlade, nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Odluku iz stava 1. tačka 8) ovog člana nadzorni odbor donosi uz prethodnu saglasnost Vlade, nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Odredba ovog člana shodno se primenjuje na društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona.

Član 23.

Predsednik i članovi nadzornog odbora imaju pravo na odgovarajuću naknadu za rad u nadzornom odboru.

Visinu naknade iz stava 1. ovog člana, odnosno kriterijume i merila za njeno utvrđivanje određuje Vlada.

b) Direktor

Član 24.

Direktora javnog preduzeća, čiji je osnivač Republika Srbija, imenuje Vlada, na period od četiri godine, na osnovu sprovedenog javnog konkursa.

Direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina imenuje organ određen statutom autonomne pokrajine, na period od četiri godine, na osnovu sprovedenog javnog konkursa.

Direktora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave imenuje organ određen statutom jedinice lokalne samouprave, na period od četiri godine, na osnovu sprovedenog javnog konkursa.

Član 25.

Za direktora javnog preduzeća iz člana 24. ovog zakona, može biti imenovano lice koje ispunjava sledeće uslove:

- 1) da je punoletno i poslovno sposobno;
- 2) da ima stečeno visoko obrazovanje na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, master strukovnim studijama, specijalističkim akademskim studijama ili specijalističkim strukovnim studijama;
- 3) da ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje iz tačke 2) ovog člana;
- 4) da ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća;
- 5) da poznaje oblast korporativnog upravljanja;
- 6) da ima radno iskustvo u organizovanju rada i vođenju poslova;
- 7) da nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke;
- 8) da nije osuđivano na kaznu zatvora od najmanje šest meseci;
- 9) da mu nisu izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela, i to:

- (1) obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi;

- (2) obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi;
- (3) obavezno lečenje narkomana;
- (4) obavezno lečenje alkoholičara;
- (5) zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti.

Statutom ili osnivačkim aktom mogu biti određeni i drugi uslovi koje lice mora da ispuni da bi bilo imenovano za direktora javnog preduzeća.

Direktor javnog preduzeća je funkcioner koji obavlja javnu funkciju.

Direktor ne može imati zamenika.

Član 26.

Direktor javnog preduzeća:

- 1) predstavlja i zastupa javno preduzeće;
- 2) organizuje i rukovodi procesom rada;
- 3) vodi poslovanje javnog preduzeća;
- 4) odgovara za zakonitost rada javnog preduzeća;
- 5) predlaže dugoročni i srednjoročni plan poslovne strategije i razvoja i odgovoran je za njihovo sprovođenje;
- 6) predlaže godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja i odgovoran je za njegovo sprovođenje;
- 7) predlaže finansijske izveštaje;
- 8) izvršava odluke nadzornog odbora;
- 9) bira izvršne direktore;
- 10) zaključuje ugovore o radu sa izvršnim direktorima, u skladu sa zakonom kojim se uređuju radni odnosi;
- 11) donosi akt o sistematizaciji;
- 12) vrši druge poslove određene zakonom, osnivačkim aktom i statutom javnog preduzeća.

v) Izvršni direktor

Član 27.

Za izvršnog direktora javnog preduzeća bira se lice koje ispunjava uslove iz člana 25. tač. 1), 2), 3), 6), 8) i 9) ovog zakona.

Pored uslova iz stava 1. ovog člana, lice koje se bira za izvršnog direktora mora imati tri godine radnog iskustva na poslovima za koje će biti zadužen u javnom preduzeću.

Javno preduzeće ne može imati više od sedam izvršnih direktora, a broj izvršnih direktora utvrđuje se statutom.

Izvršni direktor ne može imati zamenika.

Izvršni direktor mora biti u radnom odnosu u javnom preduzeću.

Član 28.

Izvršni direktor za svoj rad odgovara direktoru.

Izvršni direktor obavlja poslove u okviru ovlašćenja koje mu je odredio direktor, u skladu sa osnivačkim aktom i statutom.

Član 29.

Direktor i izvršni direktor imaju pravo na zaradu, a mogu imati i pravo na stimulaciju.

Vlada će podzakonskim aktom odrediti uslove i kriterijume za utvrđivanje i visinu stimulacije iz stava 1. ovog člana.

Akt o isplati stimulacije direktora i izvršnog direktora donosi nadzorni odbor, uz saglasnost Vlade, odnosno nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Akt o isplati stimulacije izvršnog direktora donosi se na predlog direktora.

9. Postupak za imenovanje direktora

Član 30.

Direktor javnog preduzeća imenuje se nakon sprovedenog javnog konkursa.

Član 31.

Javni konkurs sprovodi Komisija za sprovođenje konkursa za izbor direktora (u daljem tekstu: Komisija).

Komisija može biti:

- 1) Komisija Vlade;
- 2) Komisija autonomne pokrajine;
- 3) Komisija jedinice lokalne samouprave.

Komisija Vlade

Član 32.

Komisija Vlade ima pet članova, od kojih je jedan predsednik.

Predsednika i dva člana imenuje Vlada, na period od tri godine.

Jednog člana dvotrećinskom većinom prisutnih članova imenuje odbor Narodne skupštine nadležan za poslove privrede, na period od tri godine.

Jednog člana za svako pojedinačno imenovanje direktora, imenuje Vlada.

Član Komisije Vlade iz stava 4. ovog člana mora biti član Nadzornog odbora javnog preduzeća u kome se imenuje direktor.

Komisija autonomne pokrajine

Član 33.

Komisija autonomne pokrajine ima pet članova, od kojih je jedan predsednik.

Komisiju iz stava 1. ovog člana obrazuje organ koji je statutom autonomne pokrajine određen kao nadležan za imenovanje direktora.

Komisija jedinice lokalne samouprave

Član 34.

Komisija jedinice lokalne samouprave ima pet članova, od kojih je jedan predsednik.

Komisiju iz stava 1. ovog člana obrazuje organ koji je statutom jedinice lokalne samouprave određen kao nadležan za imenovanje direktora.

Član 35.

Predsednik i članovi komisije iz čl. 32-34. ovog zakona ne mogu biti narodni poslanici, poslanici u skupštini autonomne pokrajine, odbornici u skupštinama jedinica lokalne samouprave, kao ni postavljena lica u organima državne uprave, organima autonomne pokrajine ili organima jedinica lokalne samouprave.

Član 36.

Odluku o sprovođenju javnog konkursa za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija donosi Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove privrede (u daljem tekstu: ministarstvo).

Ministarstvo dostavlja Vladi oglas o javnom konkursu.

Oglas o javnom konkursu sadrži naročito: podatke o javnom preduzeću, poslovima, uslovima za imenovanje direktora javnog preduzeća, mestu rada, stručnoj osposobljenosti, znanjima i veštinama koje se ocenjuju u izbornom postupku i načinu njihove provere, roku u kome se podnose prijave, podatke o licu zaduženom za davanje obaveštenja o javnom konkursu, adresu na koju se prijave podnose, kao i podatke o dokazima koji se prilažu uz prijavu.

Odredba stava 3. ovog člana primenjuje se i na sadržinu oglasa o javnom konkursu za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave.

Član 37.

Oglas o javnom konkursu objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije” i u najmanje jednim dnevnom novinama koje se distribuiraju na celoj teritoriji Republike Srbije, kao i na internet stranici ministarstva.

Rok za objavljivanje oglasa iz stava 1. ovog člana u „Službenom glasniku Republike Srbije” ne može biti duži od osam dana od dana donošenja odluke o sprovođenju javnog konkursa za izbor direktora javnog preduzeća.

Prijava na javni konkurs za izbor direktora javnog preduzeća podnosi se u roku od 30 dana od dana objavljivanja javnog konkursa u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Neblagovremene, nerazumljive i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi, Komisija Vlade odbacuje zaključkom protiv koga nije dopuštena posebna žalba.

Odredbe st. 2-4. ovog člana shodno se primenjuju i na postupak za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave.

Član 38.

Odluku o sprovođenju javnog konkursa za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina donosi organ autonomne pokrajine nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća, na predlog nadležnog organa autonomne pokrajine.

Odluku o sprovođenju javnog konkursa za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave donosi organ jedinice lokalne samouprave nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća, na predlog nadležnog organa jedinice lokalne samouprave.

Član 39.

Oglas o javnom konkursu za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”, u glasilu autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave, u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na celoj teritoriji Republike Srbije, kao i na internet stranici nadležnog organa autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Član 40.

Po isteku roka za podnošenje prijave Komisija pregleda sve prispele prijave i podnete dokaze i sastavlja spisak kandidata među kojima se sprovodi izborni postupak.

Članovi Komisije dužni su da daju pisane izjave o tome da li oni ili sa njima povezana lica imaju interes vezan za sprovođenje konkursa.

U izbornom postupku se ocenjivanjem stručne osposobljenosti, znanja i veština, utvrđuje rezultat kandidata prema merilima za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Merila iz stava 3. ovog člana propisuje Vlada.

Kandidatima među kojima se sprovodi izborni postupak dostavlja se pisano obaveštenje o tome kad otpočinje izborni postupak, najmanje osam dana pre otpočinjanja izbornog postupka.

Ako se izborni postupak sprovodi u više delova, kandidati se na početku svakog dela obaveštavaju o tome kad počinje naredni deo izbornog postupka.

Kandidat koji se ne odazove pozivu da učestvuje u jednom delu izbornog postupka, ne poziva se da učestvuje u narednom delu izbornog postupka.

Član 41.

Komisija sastavlja rang listu sa najviše tri kandidata koja su sa najboljim rezultatom ispunila merila za izbor direktora javnog preduzeća.

Rang listu iz stava 1. ovog člana i zapisnik o sprovedenom izbornom postupku Komisija dostavlja ministarstvu, nadležnom organu autonomne pokrajine ili nadležnom organu jedinice lokalne samouprave.

Ministarstvo, odnosno organ iz stava 2. ovog člana priprema predlog akta o imenovanju prvog kandidata sa rang liste i dostavlja ga, radi usvajanja Vladi, organu autonomne pokrajine nadležnom za imenovanje direktora javnog preduzeća ili organu jedinice lokalne samouprave nadležnom za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Akt o imenovanju direktora konačan je.

Član 42.

Akt o imenovanju direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija, sa obrazloženjem objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na internet stranici organa nadležnog za imenovanje direktora.

Akt o imenovanju direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, sa obrazloženjem, objavljuje se i u glasilu autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Kandidat koji je učestvovao u izbornom postupku ima pravo da podnese zahtev za uvid u konkursnu dokumentaciju.

Komisija je dužna da u roku od dva dana od dana prijema zahteva, kandidatu iz stava 3. ovog člana omogući uvid u konkursnu dokumentaciju, u prisustvu člana Komisije.

Na dostavljanje akta o imenovanju direktora primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak.

Član 43.

Imenovani kandidat dužan je da stupi na funkciju u roku od osam dana od dana objavljivanja rešenja o imenovanju u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Rok iz stava 1. ovog člana, iz naročito opravdanih razloga, može se produžiti za još osam dana.

Direktor javnog preduzeća zasniva radni odnos na određeno vreme.

Član 44.

Ako imenovani kandidat ne stupi na rad u rokovima utvrđenim članom 43. ovog zakona, za direktora javnog preduzeća imenuje se sledeći kandidat sa rang liste.

Ako niko od kandidata sa rang liste ne stupi na rad u rokovima iz člana 43. ovog zakona, sprovodi se novi javni konkurs, na način i po postupku propisanim ovim zakonom.

Javni konkurs iz stava 2. ovog člana raspisuje se u roku od 30 dana od dana isteka rokova iz člana 43. ovog zakona.

Član 45.

Ako Komisija utvrdi da nijedan kandidat koji je učestvovao u izbornom postupku ne ispunjava uslove za imenovanje, sprovodi se novi javni konkurs na način i po postupku propisanim ovim zakonom.

Javni konkurs iz stava 1. ovog člana raspisuje se u roku od 30 dana od dana kada je Komisija utvrdila da nijedan kandidat ne ispunjava uslove za imenovanje.

10. Prestanak mandata

Član 46.

Mandat direktora prestaje istekom perioda na koji je imenovan, ostavkom i razrešenjem.

Postupak za imenovanje direktora pokreće se šest meseci pre isteka perioda na koji je imenovan, odnosno u roku od 30 dana od dana podnošenja ostavke ili razrešenja.

Član 47.

Ostavka se u pisanoj formi podnosi organu nadležnom za imenovanje direktora javnog preduzeća.

Član 48.

Predlog za razrešenje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija podnosi ministarstvo.

Predlog za razrešenje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, podnosi nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Predlog iz st. 1. i 2. ovog člana može podneti i nadzorni odbor javnog preduzeća, preko ministarstva ili nadležnog organa iz stava 2. ovog člana.

Predlog za razrešenje mora biti obrazložen, sa precizno navedenim razlozima zbog kojih se predlaže razrešenje i dostavlja se direktoru koji ima pravo da se u roku od 20 dana izjasni o razlozima zbog kojih se predlaže razrešenje.

Pošto direktoru pruži priliku da se izjasni o postojanju razloga za razrešenje i utvrdi potrebne činjenice, ministarstvo, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, predlaže osnivaču donošenje odgovarajućeg rešenja.

Protiv rešenja o razrešenju žalba nije dopuštena, ali se može voditi upravni spor.

Član 49.

Direktor se razrešava pre isteka perioda na koji je imenovan ukoliko:

- 1) u toku trajanja mandata prestane da ispunjava uslove za direktora javnog preduzeća iz člana 25. ovog zakona;
- 2) javno preduzeće ne dostavi godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u rokovima propisanim članom 59. ovog zakona;
- 3) se utvrdi da je, zbog nestručnog, nesavesnog obavljanja dužnosti i postupanja suprotnog pažnji dobrog privrednika i propusta u donošenju i izvršavanju odluka i organizovanju poslova u javnom preduzeću, došlo do znatnog odstupanja od ostvarivanja osnovnog cilja poslovanja javnog preduzeća, odnosno od plana poslovanja javnog preduzeća;
- 4) se utvrdi da deluje na štetu javnog preduzeća kršenjem direktorskih dužnosti, nesavesnim ponašanjem ili na drugi način;
- 5) izveštaj ovlašćenog revizora na godišnji finansijski izveštaj bude negativan;
- 6) u toku trajanja mandata bude pravnosnažno osuđen na uslovnu ili bezuslovnu kaznu zatvora;
- 7) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

Član 50.

Direktor javnog preduzeća može biti razrešen pre isteka perioda na koji je imenovan ukoliko:

- 1) javno preduzeće ne dostavi tromesečni izveštaj u roku propisanom članom 63. ovog zakona;
- 2) javno preduzeće ne ispuni planirane aktivnosti iz godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja;
- 3) javno preduzeće utroši sredstva za određene namene iznad visine utvrđene programom poslovanja za te namene, pre pribavljanja saglasnosti na izmene i dopune godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja;
- 4) javno preduzeće ne sprovodi usvojen godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja, u delu koji se odnosi na zarade ili zapošljavanje iz člana 66. ovog zakona;
- 5) javno preduzeće vrši isplatu zarada bez overe obrazaca iz člana 66. ovog zakona;
- 6) ne primeni predloge komisije za reviziju ili ne primeni računovodstvene standarde u pripremi finansijskih izveštaja;

- 7) javno preduzeće ne postupi po preporukama iz izveštaja ovlašćenog revizora;
- 8) ne izvršava odluke nadzornog odbora;
- 9) u drugim slučajevima propisanim zakonom.

11. Suspenzija

Član 51.

Ukoliko u toku trajanja mandata protiv direktora bude potvrđena optužnica, organ nadležan za imenovanje direktora javnog preduzeća donosi rešenje o suspenziji.

Suspenzija traje dok se postupak pravnosnažno ne okonča.

Na sva pitanja o suspenziji direktora shodno se primenjuju odredbe o udaljenju sa rada propisane zakonom kojim se uređuje oblast rada.

12. Vršilac dužnosti

Član 52.

Vršilac dužnosti direktora može se imenovati do imenovanja direktora javnog preduzeća po sprovedenom javnom konkursu.

Period obavljanja funkcije vršioca dužnosti direktora ne može biti duži od jedne godine.

Isto lice ne može biti dva puta imenovano za vršioca dužnosti direktora.

Vršilac dužnosti direktora mora ispunjavati uslove za imenovanje direktora javnog preduzeća iz člana 25. ovog zakona.

Vršilac dužnosti ima sva prava, obaveze i ovlašćenja koja ima direktor javnog preduzeća.

Član 53.

Odredbe čl. 23-26. i čl. 29-52. ovog zakona primenjuju se i na društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona.

13. Sukob interesa

Član 54.

Imenovana lica ne smeju biti u sukobu interesa, u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa.

14. Komisija za reviziju

Član 55.

Javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija ima komisiju za reviziju.

Komisija za reviziju ima tri člana koje imenuje nadzorni odbor.

Nezavisan član nadzornog odbora je predsednik komisije za reviziju.

Članovi komisije za reviziju moraju ispunjavati uslove iz člana 19. tač. 1) i 2) ovog zakona.

Najmanje jedan član komisije za reviziju mora biti lice koje je ovlašćeni revizor u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija ili koje ima odgovarajuća znanja i radno iskustvo u oblasti finansija i računovodstva.

Član 56.

Komisija za reviziju:

- 1) priprema, predlaže i proverava sprovođenje računovodstvenih politika i politika upravljanja rizicima;
- 2) ispituje primenu računovodstvenih standarda u pripremi finansijskih izveštaja i ocenjuje sadržinu tih izveštaja;
- 3) ispituje ispunjenost uslova za izradu konsolidovanih finansijskih izveštaja;
- 4) učestvuje u postupku izbora revizora i predlaže kandidata za revizora;
- 5) u slučaju potrebe daje obrazloženi predlog za otkaz ugovora sa revizorom;
- 6) vrši nadzor nad postupkom revizije, uključujući i određivanje ključnih pitanja koja treba da budu predmet revizije;
- 7) vrši proveru nezavisnosti i objektivnosti revizora;
- 8) vrši druge poslove koje joj poveri nadzorni odbor.

Najmanje jedanput godišnje komisija za reviziju podnosi nadzornom odboru izveštaje o pitanjima iz stava 1. ovog člana.

15. Opšti akti

Član 57.

Opšti akti javnog preduzeća su osnivački akt, statut i drugi opšti akti utvrđeni zakonom i kao takvi ne smeju biti u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

16. Raspodela dobiti

Član 58.

Javno preduzeće i društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona dužno je da deo ostvarene dobiti uplati u budžet Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, po završnom računu za prethodnu godinu.

Visina i rok za uplatu dobiti iz stava 1. ovog člana utvrđuje se zakonom, odnosno odlukom o budžetu za narednu godinu.

17. Odnos prema osnivaču

- a) Program poslovanja

Član 59.

Javno preduzeće donosi dugoročni i srednjoročni plan poslovne strategije i razvoja.

Za svaku kalendarsku godinu javno preduzeće dužno je da donese godišnji program poslovanja (u daljem tekstu: godišnji program poslovanja) i dostavi ga Vladi, nadležnom organu autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Javna preduzeća koja se finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, godišnji program poslovanja dostavljaju najkasnije u roku od 15 dana od dana usvajanja akta o budžetu Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Izuzetno, u slučaju privremenog finansiranja Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, javna preduzeća iz stava 3. ovog člana mogu doneti godišnji program poslovanja za period na koji se odnosi privremeno finansiranje.

Javna preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, godišnji program poslovanja dostavljaju najkasnije do 1. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Izuzetno, javna preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, umesto godišnjeg, mogu da donesu trogodišnji program poslovanja, koji se revidira svake kalendarske godine i dostavlja na način i u roku iz stava 5. ovog člana.

Godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja se smatra donetim kada na njega saglasnost da Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Član 60.

Godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja sadrži, naročito:

- 1) planirane izvore prihoda i pozicije rashoda po namenama;
- 2) planirane nabavke;
- 3) plan investicija;
- 4) planirani način raspodele dobiti, odnosno planirani način pokrića gubitka;
- 5) elemente za celovito sagledavanje cena proizvoda i usluga;
- 6) plan zarada i zapošljavanja;
- 7) kriterijume za korišćenje sredstava za pomoć, sportske aktivnosti, propagandu i reprezentaciju.

Izmene i dopune godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja mogu se vršiti isključivo iz strateških i državnih interesa ili ukoliko se bitno promene okolnosti u kojima javno preduzeće posluje.

Saglasnost iz člana 59. stav 7. ovog zakona ne može se dati ako javno preduzeće izmenama i dopunama predlaže povećanje sredstava za određene namene, a koja je već utrošilo u visini koja prevazilazi visinu sredstava za te namene iz usvojenog godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja.

Za svaku kalendarsku godinu, na predlog ministarstva, Vlada bliže utvrđuje elemente godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja.

Član 61.

Javno preduzeće koje koristi ili će koristiti sredstva iz budžeta (subvencije, garancije ili druga sredstva) dužno je da za ta sredstva predloži poseban program (u daljem tekstu: poseban program).

Poseban program sadrži namenu i dinamiku korišćenja sredstava.

Poseban program se smatra donetim kada na njega saglasnost da Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave.

Član 62.

Ukoliko u javnom preduzeću do početka kalendarske godine nije donet godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja, do donošenja tog programa zarade se obračunavaju i isplaćuju na način i pod uslovima utvrđenim godišnjim, odnosno trogodišnjim programom poslovanja za prethodnu godinu.

- b) Praćenje realizacije godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja

Član 63.

Javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija dužno je da ministarstvu dostavlja tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja.

Javno preduzeće čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave izveštaj iz stava 1. ovog člana dostavlja nadležnom organu autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave.

Izveštaj se dostavlja se u roku od 30 dana od dana isteka tromesečja.

Obrasce izveštaja iz stava 1. ovog člana propisuje ministar nadležan za poslove privrede .

Član 64.

Na osnovu izveštaja iz člana 63. stav 1. ovog zakona, ministarstvo sačinjava i dostavlja Vladi informaciju o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti.

Na osnovu izveštaja iz člana 63. stav 2. ovog zakona, nadležni organ autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave sačinjava i dostavlja ministarstvu informaciju o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti.

Pored informacije iz stava 2. ovog člana, nadležni organ autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave jednom godišnje dostavlja ministarstvu analizu poslovanja javnih preduzeća, sa preduzetim merama za otklanjanje poremećaja u poslovanju javnog preduzeća.

Analiza se dostavlja se u roku od 60 dana od završetka kalendarske godine.

Član 65.

Javno preduzeće mora imati izvršenu reviziju finansijskih izveštaja od strane ovlašćenog revizora.

Finansijski izveštaj sa izveštajem ovlašćenog revizora javno preduzeće dostavlja Vladi, nadležnom organu autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, radi informisanja.

Član 66.

Javno preduzeće dužno je da pre isplate zarada overi obrazac za kontrolu obračuna i isplate zarada.

Obrazac iz stava 1. ovog člana propisuje Vlada, na predlog ministra nadležnog za poslove finansija.

Ukoliko javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija ne sprovodi usvojen godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u delu koji se odnosi na zarade ili zapošljavanje, ministarstvo nadležno za poslove finansija i ministarstvo nadležno za poslove rada i zapošljavanja neće izvršiti overu obrasca za kontrolu obračuna i isplate zarada.

Ukoliko javno preduzeće čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ne sprovodi godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u delu koji se odnosi na zarade ili zapošljavanje, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave neće izvršiti overu obrasca za kontrolu obračuna i isplate zarada.

18. Ovlašćenja osnivača

Član 67.

U slučaju poremećaja u poslovanju javnog preduzeća Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave preduzima mere kojima će se obezbediti uslovi za nesmetano obavljanje delatnosti od opšteg interesa, osim ako je osnivačkim aktom i zakonom kojim se određuje delatnost od opšteg interesa drugačije određeno, a naročito:

- 1) promenu unutrašnje organizacije;
- 2) razrešenje organa koje imenuje i imenovanje privremenih organa;
- 3) ograničenje u pogledu prava raspolaganja pojedinim sredstvima u javnoj svojini;
- 4) druge mere određene zakonom kojim se određuju delatnosti od opšteg interesa i osnivačkim aktom.

Ukoliko poremećaj u poslovanju javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave dovede do ugrožavanja života i zdravlja ljudi ili imovine, a nadležni organ osnivača ne preduzme blagovremeno mere iz stava 1. ovog člana, te mere preduzima Vlada.

Član 68.

Za vreme ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave može u javnom preduzeću utvrditi organizaciju za izvršavanje poslova od strateškog značaja za Republiku Srbiju, autonomnu pokrajinu ili jedinicu lokalne samouprave.

19. Obezbeđivanje zaštite opšteg interesa

Član 69.

Radi obezbeđivanja zaštite opšteg interesa u javnom preduzeću Vlada, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, daje saglasnost na:

- 1) statut;
- 2) davanje garancija, avala, jemstava, zalogu i drugih sredstava obezbeđenja za poslove koji nisu iz okvira delatnosti od opšteg interesa;
- 3) tarifu (odluku o cenama, tarifni sistem i dr.) osim ako drugim zakonom nije predviđeno da tu saglasnost daje drugi državni organ;
- 4) raspolaganje (pribavljanje i otuđenje) sredstvima u javnoj svojini koja su prenetu u svojinu javnog preduzeća, velike vrednosti, koja je u neposrednoj funkciji obavljanja delatnosti od opšteg interesa, utvrđenih osnivačkim aktom;
- 5) akt o opštim uslovima za isporuku proizvoda i usluga;
- 6) ulaganje kapitala;
- 7) statusne promene;
- 8) akt o proceni vrednosti kapitala, kao i na program i odluku o svojinjskoj transformaciji;
- 9) druge odluke, u skladu sa zakonom kojim se određuje obavljanje delatnosti od opšteg interesa i osnivačkim aktom.

Član 70.

Zabranjeno je korišćenje imovine, aktivnosti, imena i vizuelnog identiteta javnog preduzeća u svim aktivnostima vezanim za političke stranke i izborne kampanje, kao i svaka druga upotreba javnih preduzeća u političke svrhe.

Javno preduzeće koje nema konkurenciju na tržištu u delatnosti od opšteg interesa, ne može se oglašavati bez saglasnosti osnivača.

20. Javnost u radu

Član 71.

Javna preduzeća su dužna da na svojoj internet stranici objave:

- 1) radne biografije članova nadzornog odbora, direktora i izvršnih direktora;
- 2) organizacionu strukturu;
- 3) godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja, kao i sve njegove izmene i dopune, odnosno izvod iz tog programa ako javno preduzeće ima konkurenciju na tržištu;
- 4) tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja;
- 5) godišnji finansijski izveštaj sa mišljenjem ovlašćenog revizora;
- 6) druge informacije od značaja za javnost.

Vlada može utvrditi i druge elemente poslovanja javnog preduzeća koji će se objavljivati, a koji su od naročitog značaja za javnost.

21. Ostvarivanje prava na štrajk

Član 72.

U javnom preduzeću pravo na štrajk ostvaruje se u skladu sa zakonom.

Član 73.

U slučaju da u javnom preduzeću nisu obezbeđeni uslovi za ostvarivanje redovnog procesa rada usled više sile, ministarstvo nadležno za oblast kojoj pripada delatnost javnog preduzeća, nadležni organ autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, ako oceni da mogu nastupiti štetne posledice za život i zdravlje ljudi ili njihovu bezbednost i bezbednost imovine ili druge štetne neotklonjive posledice, postupa u skladu sa zakonom.

Član 74.

Odredbe čl. 59-73. ovog zakona, primenjuju se i na društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona.

22 Privredna društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju

Član 75.

Privredna društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju su privredna društva u kojima je Republika Srbija direktno ili indirektno vlasnik najmanje 25% osnovnog kapitala društva.

Vlada utvrđuje privredna društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju iz stava 1. ovog člana, kao i način vršenja vlasničkih prava Republike Srbije, odnosno javnog preduzeća u tim društvima.

Odredbe čl. 59-65. i člana 71. ovog zakona primenjuju se i na privredna društva iz stava 1. ovog člana u kojima je Republika Srbija direktno ili indirektno kontrolni član društva.

Član 76.

Na sva pitanja koja nisu posebno uređena ovim zakonom, odnosno zakonom kojim su određene delatnosti od opšteg interesa, a odnose se na javna preduzeća, shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava koje se odnose na društvo s ograničenom odgovornošću.

Ako je pravni položaj javnih preduzeća i drugih oblika organizovanja koji obavljaju delatnost od opšteg interesa uređen posebnim zakonom ili potvrđenim međunarodnim sporazumom, primenjuju se odredbe tog zakona, odnosno sporazuma.

23. Nadzor**Član 77.**

Nadzor nad primenom ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove privrede.

III. KAZNE NE ODREDBE**Prekršaj odgovornog lica****Član 78.**

Novčanom kaznom od 50.000 do 150.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u javnom preduzeću ukoliko:

- 1) javno preduzeće ne dostavi godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u rokovima propisanim članom 59. ovog zakona;
- 2) javno preduzeće utroši sredstva za određene namene iznad visine utvrđene godišnjim, odnosno trogodišnjim programom poslovanja za te namene, pre pribavljanja saglasnosti na izmene i dopune godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja (član 60. stav 3. ovog zakona);
- 3) javno preduzeće ne dostavi tromesečni izveštaj u roku propisanom članom 63. ovog zakona;
- 4) javno preduzeće ne sprovodi usvojen godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u delu koji se odnosi na zarade ili zapošljavanje (član 66. ovog zakona);
- 5) javno preduzeće vrši isplatu zarada bez overe obrazaca iz člana 66. ovog zakona;
- 6) javno preduzeće ne objavi na internet stranici podatke propisane članom 71. ovog zakona.

IV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 79.**

Osnivači javnih preduzeća i društava kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona uskladiće osnivačka akta sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javna preduzeća, kao i društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona dužni su da svoja opšta akta usaglase sa ovim zakonom i osnivačkim aktom, u roku od 90 dana od dana usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

Član 80.

Ugovori o poveravanju obavljanja delatnosti od opšteg interesa zaključeni u skladu sa odredbom člana 8. Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”,

br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon) ostaju na snazi, a aneksi ovih ugovora zaključivaće se na način i pod uslovima pod kojima je zaključen osnovni ugovor.

Članovi nadzornih odbora i predstavnici osnivača u skupštini društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona, koji ne ispunjavaju uslove iz člana 18. ovog zakona, razrešiće se, a novi imenovati, najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Predsednik i članovi nadzornog odbora razrešavaju se pre isteka perioda na koji su imenovani ukoliko nadzorni odbor ne donese akte iz člana 59. stav 1. ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Direktori koji su izabrani na javnom konkursu u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon), nastavljaju sa radom do isteka mandata.

Javni konkursi za izbor direktora raspisani po odredbama ovog zakona moraju biti okončani najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javni konkursi za izbor direktora koji su raspisani, a nisu završeni do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon).

Javni konkurs za imenovanje direktora javnih preduzeća, kao i društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona u kojima direktor nije izabran po javnom konkursu u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon), raspisaće se u skladu sa odredbama ovog zakona.

Izvršni odbori imenovani u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon), nastavljaju sa radom do usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

Komisije za reviziju imenovane u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon), nastavljaju sa radom do usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

Član 81.

Postupci započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji se odnose na raspolaganje imovinom javnog preduzeća velike vrednosti koja je u neposrednoj funkciji obavljanja delatnosti za koju je osnovano javno preduzeće, nastaviće se i okončati u skladu sa propisima po kojima su i započeti.

Član 82.

Vlada će doneti podzakonske akte iz člana 18. stav 3, člana 29. stav 2. i člana 75. stav 2. ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Vlada će doneti podzakonske akte iz člana 23. stav 2, člana 40. stav 4. i člana 66. stav 2. ovog zakona u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Javno preduzeće će doneti dugoročni i srednjoročni plan poslovne strategije i razvoja iz člana 59. stav 1. ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministar nadležan za poslove privrede doneće obrasce iz člana 63. stav 4. ovog zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 83.

Do donošenja podzakonskog akta iz člana 40. ovog zakona, primenjivaće se Uredba o merilima za imenovanje direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija („Službeni glasnik RS”, broj 102/13).

Do donošenja podzakonskog akta iz člana 66. ovog zakona, primenjivaće se Uredba o načinu i kontroli obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, broj 27/14).

Član 84.

Danom stupanja na snagu ovog zakona, prestaje da važi Zakon o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon).

Član 85.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Uredba o merilima i kriterijumima za razvrstavanje javnih preduzeća („Službeni glasnik RS”, broj 20/13).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Uredba o postupku privremene obustave prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit pravnih lica autonomnoj pokrajini, pripadajućeg dela poreza na zarade gradu Beogradu, odnosno prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave („Službeni glasnik RS”, broj 49/13).

Član 86.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. stav 1. tačka 6. Ustava Republike Srbije kojim je predviđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje pravni položaj privrednih subjekata, kao i sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Vršenjem kontrole i nadzora nad radom javnih preduzeća, dolazilo je do određenih poteškoća i nepravilnosti u primeni Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13 - autentično tumačenje i 44/14 - dr. zakon).

Imajući u vidu da postojeća pravna regulativa nije dovoljna za rešavanje iznetih problema, a kako bi se na najbolji i najefikasniji način prevazišle poteškoće u radu javnih preduzeća, pristupilo se izradi izmena važećeg zakona. Međutim, kako su izmene prevazilazile više od polovine članova osnovnog propisa, u skladu sa Jedinstvenim metodološkim pravilima za izradu propisa („Službeni glasnik RS”, broj 21/10) izrađen je nacrt novog zakona. Takođe, sistematika zakona je modifikovana radi lakše i preciznije primene istog.

U cilju ekonomičnosti i efikasnosti praćenja, nadzora i kontrolne funkcije nad poslovanjem javnih preduzeća, novim zakonom se uvode određene novine, i to:

-poveravanje obavljanja delatnosti od opšteg interesa društvu kapitala i preduzetniku, vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuju javno-privatno partnerstvo i koncesije;

-definisano je da su privredna društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju društva u kojima Republika Srbija ima direktno ili indirektno vlasništvo nad najmanje 25% osnovnog kapitala društva, kao i da će Vlada u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu Zakona utvrditi spisak tih privrednih društava, kao i način vršenja osnivačkih prava Republike Srbije, odnosno javnog preduzeća u tim društvima;

-osnivač ne može osnovati drugo javno za obavljanje iste delatnosti od opšteg interesa, osim u slučajevima realizacije projekata javno-privatnog partnerstva. Na ovaj način, sprečava se, pre svega na lokalnom nivou nekontrolisano osnivanje javnih preduzeća, a ostavljanje već osnovanog javnog preduzeća sa npr. jednim zaposlenim i ogromnim gubicima;

- zakon je koncipiran tako da osnivač javnog preduzeća i drugog oblika organizovanja koji obavlja delatnost od opšteg interesa, odnosno Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine i nadležni organ jedinice lokalne samouprave daju saglasnost na određene akte. Do sada je, u slučaju zavisnih društava javnog preduzeća saglasnost na te akte davalo javno preduzeće kao osnivač, a ne organ koji je poverio obavljanje delatnosti od opšteg interesa. To se odrazilo i na potencijalne prihode budžeta, npr. dobit zavisnih društava uplaćivala se javnom preduzeću kao osnivaču, a ne budžetu Republike, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave;

Jedan od ciljeva zakona je potreba profesionalizovanja rada i povećanje efikasnosti upravljanja, kako na republičkom, tako i lokalnom nivou.

-preciziraju se neophodni uslovi za izbor članova nadzornog odbora i postupak izbora direktora, u cilju njihove dalje profesionalizacije, a radi povećanja personalne i kolektivne odgovornosti. U slučaju da ne ostvare projektovane poslovne rezultate, uvode se dodatne mere za njihovo razrešenje, kao i kaznene odredbe. Na

ovaj način prihvaćene su inicijative Agencije za borbu protiv korupcije, koje su se odnosile na ovaj postupak;

- primena zakona u delu koji se odnosi na postupak za imenovanje direktora proširena je i na direktore javnih preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave, što do sada nije bio slučaj, imajući u vidu da je njihovo imenovanje vršeno u skladu sa Zakonom o radu;

- precizirani su i pooštreni uslovi za izbor članova nadzornog odbora i direktora, kako u pogledu radnog iskustva tako i odgovornosti;

- prošireni su kriterijumi za prestanak mandata predsedniku i članovima nadzornog odbora, pre isteka perioda na koji su imenovani;

- precizirane su i dopunjene odredbe o uslovima koje treba da ispunjava direktor, postupku izbora direktora, kao i odgovornosti direktora.

- ukinut je izvršni odbor kao još jedan (suvišni) kolektivni organ, a predviđeno je da direktor bira izvršne direktore, čime se personalizuje odgovornost kako direktora, tako i izvršnih direktora. Navedeno je predloženo jer je u dosadašnjoj primeni zakona sa dvodomnim upravljanjem i postojanjem izvršnog odbora kao kolektivnog organa dolazilo do zloupotrebe nadležnosti u obavljanju poslova.

- proširena je odgovornost direktora za donošenje dugoročnog i srednjoročnog plana poslovne strategije i razvoja i njegovo sprovođenje.

- uslovi za razrešenje nadzornog odbora i direktora su pooštreni i dopunjeni novim odredbama. Novina je i pravo direktora da se u roku od 20 dana izjasni o razlozima zbog kojih je predviđeno njegovo razrešenje. Takođe je uređeno da se postupak za imenovanje direktora pokreće šest meseci pre isteka perioda na koji je imenovan, odnosno u roku od 30 dana od dana podnošenja ostavke ili razrešenja.

- utvrđeno je da period obavljanja funkcije vršioca dužnosti direktora ne može biti duži od jedne godine, kao i da isto lice ne može biti postavljeno za vršioca dužnosti direktora dva puta.

- precizirane su i proširene nadležnosti Komisije za reviziju. Pored toga, utvrđeno je da je nezavisni član nadzornog odbora predsednik Komisije za reviziju, a najmanje jedan član Komisije mora biti lice koje ima zvanje ovlašćenog revizora ili koje ima odgovarajuća znanja i radno iskustvo u oblasti finansija i računovodstva.

- predviđena je obaveza donošenja dugoročnog i srednjoročnog plana poslovne strategije i razvoja, uz saglasnost Vlade, nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, u roku od godinu dana od dana donošenja zakona. Povezivanjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva planiranja sa poslovnom strategijom preduzeća, realnije će se planirati indikatori poslovanja, što će uticati i na kvalitet izveštavanja i jasnije sagledavanje operativnosti poslovanja javnih preduzeća;

- rok za dostavljanje godišnjih programa poslovanja javnih preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta je kao i do sada, 1. decembar tekuće za narednu godinu, a za ona koja se finansiraju iz budžeta 15 dana od dana usvajanja akta o budžetu.

- pored godišnjeg programa poslovanja, kao izuzetak za javna preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, uvedena je mogućnost donošenja da donesu trogodišnji program poslovanja;

- izmene i dopune programa se mogu vršiti isključivo iz strateških i državnih interesa ili usled bitno promenjenih okolnosti poslovanja. Na taj način biće prekinuta dosadašnja praksa javnih preduzeća da često vrše izmene programa poslovanja, i to neretko zbog nerealnog planiranja.

- utvrđene su kaznene odredbe, odnosno prekršaji čime se direktno povećava stepen kontrole u poslovanju javnog preduzeća, kao i poslovna odgovornost javnog preduzeća prilikom ispunjavanja zakonom propisanih obaveza.

Osnovni razlog donošenja novog Zakona o javnim preduzećima je efikasnija kontrola javnih preduzeća, povećanje finansijskih performansi javnih preduzeća, efikasnije planiranje poslovnih aktivnosti i unapređenje korporativnog upravljanja,

pridržavanje rokova za dostavu zakonom propisanih dokumenata i veća transparentnost u poslovanju.

III. OBRAZLOŽENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Glavom I. Uvodne odredbe u čl. 1-3. utvrđuje se predmet zakona, delatnosti od opšteg interesa koje obavljaju javna preduzeća, kao i pojam javnog preduzeća. Nedvosmisleno je i jasno utvrđeno da se odredbe ovog zakona primenjuju na sve oblike organizovanja koje obavljaju delatnost od opšteg interesa (zavisna društva javnog preduzeća, privredna društva i njihova zavisna društva).

Glavom II. Cilj osnivanja, osnivanje i poslovanje javnog preduzeća reguliše se cilj osnivanja, osnivanje, upis u registar, uslovi za obavljanje delatnosti od opšteg interesa, imovina i osnovni kapital, osnivačka prava i ulaganje kapitala, odgovornost za obaveze, organi javnog preduzeća, odnos prema osnivaču, kao i regulatorna i kontrolna funkcija koju Vlada ima.

U tom smislu, javno preduzeće ili privredno društvo mogu osnovati Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, radi obezbeđivanja trajnog obavljanja delatnosti od opšteg interesa i redovnog zadovoljavanja potreba korisnika proizvoda i usluga, razvoja i unapređenja obavljanja delatnosti od opšteg interesa, obezbeđivanja tehničko-tehnološkog i ekonomskog jedinstva sistema i usklađenosti njegovog razvoja, sticanja dobiti i ostvarivanja drugog zakonom utvrđenog interesa. Javno preduzeće stiče svojstvo pravnog lica upisom u registar u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni položaj i postupak registracije privrednih društava. Taksativno su nabrojani uslovi koje privredni subjekat koji obavlja delatnost od opšteg interesa mora da ispunjava da bi obavljao delatnost od opšteg interesa.

Članom 9. predviđeno je da se poveravanje obavljanja delatnosti od opšteg interesa društvu kapitala i preduzetniku vrši u skladu sa zakonom kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije, osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano, da bi se na taj način sprečile situacije da se obavljanje delatnosti poveri subjektu koji nije u mogućnosti da tu delatnost vrši.

Članom 10. uređeno je upravljanje i raspolaganje imovinom i osnovnim kapitalom javnog preduzeća i društva kapitala.

Čl. 11. i 12. precizirana su osnivačka prava i ulaganje kapitala tako da javno preduzeće može, pored društva kapitala za obavljanje delatnosti od opšteg interesa, osnovati i društvo kapitala za obavljanje delatnosti koja nije delatnost od opšteg interesa i ulagati u već osnovana društva kapitala samo uz prethodnu saglasnost osnivača.

Javno preduzeće za svoje obaveze odgovara celokupnom svojom imovinom (član 13).

Osnivač je dužan da obezbedi da se delatnost od opšteg interesa obavlja u kontinuitetu. Osnivač ne može osnovati drugo javno za obavljanje iste delatnosti od opšteg interesa, osim u slučajevima realizacije projekata javno-privatnog partnerstva. Na ovaj način, sprečava se, pre svega u jedinicama lokalne samouprave, osnivanje novih javnih preduzeća, a ostavljanje postojećih sa jednim zaposlenim i ogromnim gubicima (član 14).

Čl. 15. do 53. uređeni su organi javnog preduzeća, način njihovog imenovanja i razrešenja i opis poslova.

Umesto dosadašnjeg jednodomnog ili dvodomnog upravljanja, novi zakon predviđa jednodomno upravljanje u javnom preduzeću. U tom smislu, organi javnog preduzeća su nadzorni odbor i direktor.

Nadzorni odbor javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija ima pet članova, od kojih je jedan predsednik, jedan iz reda zaposlenih, a jedan mora biti

nezavisan. Nadzorni odbor javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave ima tri člana od kojih je jedan predsednik, a jedan mora biti nezavisan.

Članom 18. precizirani su i pooštreni uslovi za izbor članova nadzornog odbora kako u pogledu radnog iskustva, tako i u pogledu krivične odgovornosti, a u cilju profesionalizacije menadžmenta javnog preduzeća. Predsednik i članovi nadzornog odbora dužni da se dodatno stručno usavršavaju u oblasti korporativnog upravljanja. Vlada će utvrditi program za dodatno stručno usavršavanje članova nadzornog odbora. Takođe utvrđeno je da uslove propisane za članove nadzornog odbora moraju ispunjavati i predstavnici osnivača u skupštini društva kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona.

Članom 21. predviđeni su razlozi za razrešavanje članova nadzornog odbora ukoliko: javno preduzeće ne dostavi godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja u rokovima propisanim ovim zakonom; nadzorni odbor propusti da preduzme neophodne mere pred nadležnim organima u slučaju postojanja osnovane sumnje da odgovorno lice javnog preduzeća deluje na štetu javnog preduzeća nesavesnim ponašanjem ili na drugi način; se utvrdi da deluje na štetu javnog preduzeća nesavesnim ponašanjem ili na drugi način; u toku trajanja mandata bude osuđen na uslovnu ili bezuslovnu kaznu zatvora.

Direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija imenuje Vlada, direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinice lokalne samouprave imenuje organ određen statutom autonomne pokrajine, odnosno jedinice lokalne samouprave. Direktor se imenuje na period od četiri godine, na osnovu sprovedenog javnog konkursa. U članu 25. precizirani su pooštreni uslovi koje lice mora ispunjavati da bi moglo biti imenovano za direktora. Direktor ne može imati zamenika. Propisano je da se uslovi koje direktor mora ispunjavati odnose i na direktore javnih preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave.

Izvršni odbor kao kolektivni organ prestaje da postoji. Na ovaj način, personalizuje se odgovornost kako direktora, tako i izvršnih direktora. Predviđeno je, takođe, da izvršne direktore bira direktor javnog preduzeća. Za izvršnog direktora javnog preduzeća bira se lice koje ispunjava većinu uslova predviđenih za izbor direktora javnog preduzeća. Javno preduzeće može imati najviše sedam izvršnih direktora.

U čl. 30. do 45. detaljno je regulisan postupak za imenovanje direktora javnih preduzeća. Direktor javnog preduzeća imenuje se nakon sprovedenog javnog konkursa. Javni konkurs sprovodi Komisija za sprovođenje konkursa za izbor direktora čiji članovi ne mogu biti narodni poslanici, poslanici u skupštini autonomne pokrajine, odbornici u skupštinama jedinica lokalne samouprave, kao ni postavljena lica u organima državne uprave, organima autonomne pokrajine ili organima jedinica lokalne samouprave, već stručna lica iz privrednog i javnog menadžmenta, s tim da jedan član komisije mora biti član nadzornog odbora u preduzeću čiji se direktor bira. To znači da se postupak imenovanja sprovodi javno, uz oglašavanje u sredstvima javnog informisanja i službenom glasilu.

U nastavku čl. 49. i 50. propisan je veći broj razloga za razrešenje direktora. Predlog za razrešenje direktora može podneti i nadzorni odbor javnog preduzeća, a direktor ima pravo da se u roku od 20 dana izjasni o razlozima zbog kojih se predlaže razrešenje. Pošto direktoru pruži priliku da se izjasni o postojanju razloga za razrešenje i utvrdi potrebne činjenice, ministarstvo predlaže osnivaču donošenje odgovarajućeg rešenja.

Član 52. predviđa da vršilac dužnosti direktora mora ispunjavati uslove za imenovanje direktora javnog preduzeća koji su propisani članom 25. ovog zakona. Period na koji se imenuje vršilac dužnosti direktora ne može biti duži od jedne godine. Isto lice ne može biti dva puta postavljeno za vršioca dužnosti direktora.

Uređeno je i da imenovana lica ne smeju biti u sukobu interesa, u smislu zakona kojim se uređuje sprečavanje sukoba interesa.

Članom 55. utvrđeno je je da javno preduzeće čiji je osnivač Republika Srbija ima Komisiju za reviziju koja priprema, predlaže i proverava sprovođenje računovodstvenih politika i politika upravljanja rizicima, ispituje primenu računovodstvenih standarda u pripremi finansijskih izveštaja i ocenjuje sadržinu tih izveštaja, ispituje ispunjenost uslova za izradu konsolidovanih finansijskih izveštaja, učestvuje u postupku izbora revizora društva i predlaže kandidata za revizora i vrši druge poslove koje joj poveri nadzorni odbor.

Ujedno, utvrđeno je daje nezavisni član nadzornog odbora predsednik Komisije za reviziju, a članovi Komisije za reviziju moraju ispunjavati uslove predviđene u članu 19. tač. 1) i 2) ovog zakona. Najmanje jedan član Komisije za reviziju mora biti lice koje je ovlašćeni revizor u skladu sa zakonom kojim se uređuje revizija ili koje ima odgovarajuća znanja i radno iskustvo u oblasti finansija i računovodstva.

Odnos javnog preduzeća prema osnivaču i ovlašćenja osnivača detaljno su razrađena čl. 59. do 68. Propisana je obaveza donošenja dugoročnog i srednjoročnog plana poslovne strategije i razvoja, uz saglasnost Vlade, nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, u roku od godinu dana od dana donošenja zakona. Za svaku kalendarsku godinu javno preduzeće dužno je da donese godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja. Rok za dostavljanje godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja za javna preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta je 1. decembar, a za ona javna preduzeća koja se finansiraju iz budžeta rok za dostavljanje godišnjeg programa poslovanja je 15 dana od dana usvajanja akta o budžetu. Izmene i dopune se mogu vršiti isključivo iz strateških i državnih interesa ili usled bitno promenjenih okolnosti poslovanja. Neće se dati saglasnost na izmene i dopune programa ukoliko javno preduzeće tim izmenama i dopunama predlaže povećanje sredstava za određene namene, a koja je već utrošilo u visini koja prevazilazi visinu sredstava za te namene iz usvojenog programa.

Javna preduzeća dužna su dostavljaju tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja u roku od 30 dana od dana isteka tromesečja.

Radi veće transparentnosti u radu, javna preduzeća su dužna da na svojoj internet stranici objave: radne biografije članova nadzornog odbora; radne biografije direktora i izvršnih direktora; organizacionu strukturu; godišnji, odnosno trogodišnji program poslovanja, kao i sve njegove izmene i dopune, odnosno izvod iz tog programa ako javno preduzeće ima konkurenciju na tržištu; tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja; godišnji finansijski izveštaj sa mišljenjem ovlašćenog revizora i druge informacije od značaja za javnost. Takođe, uvodi se mogućnost da Vlada utvrđuje i druge elemente poslovanja javnog preduzeća koji će se objavljivati, a koji su od naročitog značaja za javnost (član 73.).

Čl. 72 i 73. definisano je ostvarivanje prava na štrajk, dok je članom 75. uređeno pitanje privrednih društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju, kao i da će Vlada doneti akt u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, kojim će se utvrditi i način vršenja vlasničkih prava Republike Srbije, odnosno javnog preduzeća u tim društvima.

U Glavi III. Prekršaj odgovornog lica, član 78. uređene su kaznene odredbe, odnosno prekršaji odgovornog lica u javnom preduzeću.

U Glavi IV. Prelazne i završne odredbe, u čl. 79-83. predviđa se da će osnivači javnih preduzeća uskladiti osnivačka akta tih preduzeća sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Takođe, javna preduzeća, kao i društva kapitala dužni su da svoja opšta akta

usaglaise sa ovim zakonom i osnivačkim aktom u roku od 90 dana od dana usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

Ugovori o poveravanju obavljanja delatnosti od opšteg interesa zaključeni u skladu sa odredbom člana 8. Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13- autentično tumačenje i 44/14- dr.zakon) ostaju na snazi, a aneksi ovih ugovora će se zaključivati na način i pod uslovima pod kojima je zaključen osnovni ugovor.

Predsednik i članovi nadzornog odbora razrešavaju se pre isteka perioda na koji su imenovani ukoliko nadzorni odbor ne donese akte iz člana 59. stav 1. ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članovi nadzornih odbora i predstavnici osnivača u skupštini društva kapitala koji ne ispunjavaju uslove iz člana 18. ovog zakona, razrešiće se, a novi imenovati, najkasnije u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U javnim preduzećima, kao i društvima kapitala u kojima direktor nije izabran po javnom konkursu u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13-autentično tumačenje i 44/14-dr.zakon) mora se raspisati javni konkurs u skladu sa odredbama ovog zakona.

Takođe, predviđeno je da javni konkursi raspisani po odredbama ovog zakona moraju biti okončani najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. Javni konkursi koji su raspisani, a nisu završeni do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se po odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13-autentično tumačenje i 44/14-dr. zakon). Direktori koji su izabrani na javnom konkursu u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13-autentično tumačenje i 44/14-dr. zakon), nastavljaju sa radom do isteka mandata.

Izvršni odbori imenovani u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13-autentično tumačenje i 44/14-dr.zakon) nastavljaju sa radom do usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

Komisije za reviziju imenovane u skladu sa odredbama Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12, 116/13-autentično tumačenje i 44/14-dr.zakon) nastavljaju sa radom do usklađivanja osnivačkih akata sa odredbama ovog zakona.

Takođe, čl. 84-86. uređuje se prestanak važenja Zakona o javnim preduzećima, kao i pojedinih podzakonskih akata i stupanje na snagu ovog zakona.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za realizaciju ovog zakona nije potrebno obezbediti finansijska sredstva iz budžeta Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Donošenje ovog zakona po hitnom postupku predlaže se u skladu sa članom 167. Poslovnika Narodne skupštine („Službeni glasnik RS”, broj 20/12-prečišćeni tekst) imajući u vidu da postojeća pravna regulativa nije dovoljno efikasna za rešavanje iznetih problema bilo je potrebno po hitnom postupku pristupiti izradi i donošenju Zakona o javnim preduzećima.

Analiza efekata Zakona o javnim preduzećima

1) Koji su problemi koje zakon treba da reši?

Zakon o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, broj 119/12) (u daljem tekstu: Zakon) donet je 15. decembra 2012. godine.

Autentično tumačenje odredaba člana 22. stav 1. tačka 1) i člana 29. stav 5. Zakona o javnim preduzećima objavljeno je u „Službenom glasniku RS”, broj 116/2013.

Odredbama člana 39. Zakona o ministarstvima („Službeni glasnik RS”, broj 44/14) prestale su da važe odredbe Zakona o javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12 i 116/13 - autentično tumačenje) i to: član 37. stav 1. u delu koji glasi: „nadležno za oblast iz koje je delatnost za čije obavljanje se osniva javno preduzeće”; član 50. stav 6. u delu koji glasi: „obrazovanom za oblast u kojoj je delatnost za koje je obrazovano javno preduzeće (u daljem tekstu: resorno ministarstvo), ministarstvu nadležnom za poslove trgovine, ministarstvu nadležnom za poslove rada, ministarstvu nadležnom za poslove finansija i ministarstvu nadležnom za poslove lokalne samouprave”; član 52. stav 1. u delu koji glasi: „nadležnom za poslove finansija, ministarstvu nadležnom za poslove trgovine, ministarstvu nadležnom za poslove rada i resornom ministarstvu” i član 52. stav 2. u delu koji glasi: „resorno”.

Shodno odredbama Zakona o javnim preduzećima, javno preduzeće je preduzeće koje obavlja delatnost od opšteg interesa, a koje osniva Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave. Delatnosti od opšteg interesa, u smislu tog zakona, jesu delatnosti koje su kao takve određene zakonom u oblasti: proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije; proizvodnje i prerade uglja; istraživanja, proizvodnje, prerade, transporta i distribucije nafte i prirodnog i tečnog gasa; prometa nafte i naftnih derivata; železničkog, poštanskog i vazdušnog saobraćaja; telekomunikacija; izdavanja službenog glasila Republike Srbije; izdavanja udžbenika; upravljanja nuklearnim objektima, korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređivanja dobara od opšteg interesa (vode, putevi, mineralne sirovine, šume, plovne reke, jezera, obale, banje, divljač, zaštićena područja), proizvodnja, promet i prevoz naoružanja i vojne opreme, upravljanja otpadom, kao i komunalne delatnosti.

Delatnosti od opšteg interesa jesu i delatnosti od strateškog značaja za Republiku Srbiju, kao i delatnosti neophodne za rad državnih organa i organa jedinice lokalne samouprave, utvrđene zakonom ili aktom Vlade.

S obzirom na izneto, odredbe tog zakona odnose se na 23 javna preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija, 10 društava sa ograničenom odgovornošću i 4 akcionarska društva.

Tabela 1. Javna preduzeća i privredna društva čiji je osnivač Republika Srbija

1. JP „Elektroprivreda Srbije”	20. Državna lutrija Srbije doo
--------------------------------	--------------------------------

2. „Železnice Srbije” ad	21. „Infrastruktura železnice Srbije” ad
3. JP Pošta Srbije	22. „Srbija Voz” ad
4. JP „Elektromreža Srbije”	23. „Srbija kargo” ad
5. JP „Putevi Srbije”	24. JP „NP Fruška Gora”
6. „Koridori Srbije” doo	25. JP „NP Kopaonik”
7. JP „Srbijagas”	26. JP „NP Tara”
8. JP PEU Resavica	27. JP „NP Đerdap”
9. JP „Srbijašume”	28. Park prirode „Mokra gora” doo
10. JVP „Srbijavode”	29. JP „NP Šar Planina”
11. JP „Transnafta”	30. Rezervat „Uvac” doo
12. „Jat-Tehnika” doo	31. D.O.O. Park Palić
13. JP „Službeni glasnik”	32. D.O.O. za razvoj turizma „Tvrđava Golubački grad”
14. JP „Jugoimport” SDPR	33. JP „Mreža most” Beograd
15. JP „Emisiona tehnika i veze”	34. JP „Stara planina”
16. JP „Nuklearni objekti Srbije”	35. „Prosvetni pregled” doo
17. JP za skloništa	36. „DIPOS” doo
18. JP „Skijališta Srbije”	37. „Metohija” doo
19. JP „Zavod za udžbenike”	

Prema podacima iz tromesečnih izveštaja o realizaciji programa poslovanja, registrovano je 691 javnih preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina/jedinica lokalne samouprave i to:

- 465 javno-komunalnih koja obavljaju komunalne delatnosti,;
- 170 javnih preduzeća koja obavljaju delatnost uređenja naselja i
- 56 javnih preduzeća koja se bave informativnom, radio-difuznom i televizijskom delatnošću, sportskim i kulturnim delatnostima.

Programom ekonomskih reformi, Vlada se, pored ostalog, opredelila i za uvođenje profesionalizacije u poslovanju javnih preduzeća i odgovornog korporativnog upravljanja u onim preduzećima koja će ostati pod državnom kontrolom, uz izmeštanje socijalne politike iz javnih preduzeća u sistem socijalne zaštite, kao i postepeno i odgovorno smanjivanje državnog udela u privredi.

U prethodnom periodu, velika budžetska izdvajanja odnosila su se na pomoć državnim i javnim preduzećima. Osim subvencija, uglavnom za tekuće poslovanje (JP PEU Resavica i „Železnice Srbije”) i namenskih subvencija (npr. za održavanje puteva), došlo je do velikog rasta izdataka po osnovu budžetskih kredita i plaćanja po garantovanim kreditima javnim preduzećima. Prema podacima iz Fiskalne strategije za 2016. godinu sa projekcijama za 2017. i 2018. godinu, izdaci za budžetske kredite i plaćanja po osnovu aktiviranih garancija dostigli su učešće od 2,2% BDP u 2014. godini. Plan je da u narednom periodu ovi rashodi smanjuju učešće, tako da u 2018. godini ne prelaze 0,5% BDP.

Projekcijom prihoda u naredne tri godine predviđena su i značajna sredstva po osnovu uplate dobiti od strane javnih preduzeća. U proseku je planirano do 0,3% BDP po ovom osnovu u naredne tri godine. Mnoge odluke vezane za javna preduzeća imaju značajne potencijalne ili stvarne fiskalne implikacije. Javna preduzeća takođe imaju direktnu vezu sa budžetom, kako na strani prihoda (dividende, porezi i dr.), tako i na strani rashoda (subvencije, krediti i dr.) kao i kroz kreiranje potencijalnih obaveza (garancije, gubici i dr.).

Prema podacima Agencije za privredne registre, ukupni gubici privrede Republike Srbije u 2014. godini iznosili su oko 131,8 mlrd. dinara, što je četiri puta više nego u 2013. godini, kada je gubitak bio 30,9 mlrd. dinara. Ukoliko se izuzmu javna preduzeća i privredna društva u restrukturiranju, stečaju i likvidaciji, ostali deo privrede, koji je i njen najveći deo, čine privredna društva koja su na ukupnom nivou zabeležila pozitivan rezultat od 16.645 mil. dinara. U 2014. godini nešto uspešnije su poslovala javna preduzeća u odnosu na 2013. godinu, koja su smanjila ukupan gubitak za 13,4% i on je iznosio u 2014. godini 42.335 miliona dinara.

Međutim, na osnovu podatka iz finansijskih izveštaja 15 najvećih javnih preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija, u periodu 2011-2014. godine, može se zaključiti da se njihov ukupan finansijski rezultat nakon oporezivanja (neto rezultat) iz godine u godinu značajano pogoršao. Kumulirani neto gubitak šest preduzeća u 2014. godini (JP Srbijagas, Železnice Srbije ad, JP EPS, JP Putevi Srbije, JP Zavod za udžbenike, JP Emisiona tehnika i veze) iznosio je 76.683.630 hiljada dinara, dok je kumulirani neto dobitak osam javnih preduzeća iznosio 9,500,219 hiljada dinara.

Izvor: Agencija za privredne registre, finansijski izveštaji u periodu od 2011-2014. godine

U cilju sprečavanja nastanka novih i realizacije postojećih fiskalnih rizika uvedena je bolja kontrola i praćenje poslovanja javnih preduzeća i pristupilo se restrukturiranju tri velika javna preduzeća (EPS, Srbijagas i Železnice Srbije).

Kako bi se proces restrukturiranja uspešno realizovao neophodno je u narednom periodu sprovesti mere dogovorene u pojedinačnim korporativnim i finansijskim planovima restrukturiranja, a ostvarenje ovih ciljeva treba da prati i unapređena regulativa u oblasti poslovanja javnih preduzeća, najpre Zakona o javnim preduzećima.

U tom cilju izvršena je analiza primene Zakona o javnim preduzećima u prethodnom periodu, pri čemu su uočeni sledeći problemi:

Nejasnoće u vezi sa odredbama kojima se uređuje na koje privredne subjekte se Zakon primenjuje

Neophodno je preciznije utvrditi na koja se privredna društva Zakon primenjuje i preciznije definisati delatnosti od opšteg interesa, delatnosti od strateškog značaja i delatnosti koje su neophodne za rad državnih organa i organa jedinice lokalne

samouprave. Važeći Zakon nije precizno utvrdio delatnosti od strateškog značaja za Republike Srbiju, kao ni delatnosti koje su neophodne za rad državnih organa i organa jedinice lokalne samouprave, niti je to precizirano aktom Vlade.

Nedovoljno definisana sadržina akta o osnivanju javnog preduzeća

Važeći Zakon ne sadrži odredbe kojima se uređuje da akt o osnivanju javnih preduzeća sadrži odredbu koja se odnosi na raspolaganje stvarima u javnoj svojini koja su preneti u svojini javnog preduzeća. Zakon ne predviđa da akt o osnivanju sadrži podatak o procenualnim udelima osnivača u osnovnom kapitalu.

Raspolaganje imovinom i kapital javnog preduzeća

Važećim Zakonom o javnim preduzećima utvrđeno je kapital u javnom preduzeću podeljen na udele određene nominalne vrednosti i upisuje se u registar, ali nije predviđeno da se vrednost nenovčanog uloga osnivača ili člana utvrđuje na osnovu procene izvršene na način propisan zakonom kojim se uređuje pravni položaj privrednih društava.

Organi javnog preduzeća

Važećim Zakonom utvrđeno je da upravljanje u javnom preduzeću može biti jednodomno ili dvodomno. U slučaju jednodomnog upravljanja organi društva su nadzorni odbor i direktor, a u slučaju dvodomnog upravljanja organi društva su nadzorni odbor, izvršni odbor i direktor. Kod dvodomnog upravljanja ustanovljena su dva kolektivna organa: nadzorni odbor i izvršni odbor, što ostavlja mogućnost da direktor predlaže odluke sebi kao predsedniku izvršnog odbora.

Neadekvatno definisani uslovi za članstvo u nadzornom odboru

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je samo opšte uslove koje treba da ispuni nezavisni član nadzornog odbora, na osnovu kojih proizilazi da on ne mora imati određeno radno iskustvo u struci na poslovima koji su povezani sa delatnostima koje obavlja javno preduzeće. Takođe važećim Zakonom o javnom preduzeću nije jasno precizirana odredba koja se odnosi na angažovanje nezavisnog člana nadzornog odbora, odnosno nezavisni član nadzornog odbora može biti lice koje nije bilo zaposleno u javnom preduzeću ili zavisnom društvu kapitala ili drugom društvu kapitala povezanim sa javnim preduzećem u poslednje dve godine pre stupanja na dužnost člana nadzornog odbora, odnosno da nije bilo angažovano po drugim osnovama u javnom preduzeću, kao i da nije bilo angažovano po drugim osnovama, osim radnog odnosa u javnom preduzeću. U praksi se pokazalo da je neophodno jasnije odrediti uslove za izbor predsednika i članova nadzornog odbora i preciznije odrediti uslove koje mora da ispunjava nezavisni član nadzornog odbora.

Prestanak mandata predsedniku i članovima nadzornog odbora i uslovi za razrešenje

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je da mandat predsedniku i članovima nadzornog odbora prestaje istekom perioda na koji su imenovani, ostavkom ili razrešenjem. Predsednik i članovi nadzornog odbora razrešavaju se pre isteka perioda na koji su imenovani ukoliko nadzorni odbor ne dostavi osnivaču na saglasnost program poslovanja, osnivač ne prihvati finansijski izveštaj javnog preduzeća, propuste da preduzmu neophodne mere pred nadležnim organima u slučaju postojanja sumnje da odgovorno lice javnog preduzeća deluje na štetu javnog preduzeća kršenjem direktorskih dužnosti, nesavesnim ponašanjem i na drugi način, kao i u slučaju da javno preduzeće ne ispuni program poslovanja ili ne ostvari ključne pokazatelje učinka. Takođe, Zakon nije predvideo mogućnost da predsednik i

član nadzornog odbora može biti razrešen ukoliko u toku trajanja mandata bude osuđen za krivično delo.

Nadležnosti nadzornog odbora

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je da nadzorni odbor utvrđuje finansijske izveštaje javnog preduzeća i dostavlja ih osnivaču radi davanja saglasnosti. Odgovornost za sastavljanje finansijskog izveštaja treba pre svega da ima direktor kao zastupnik preduzeća i lice koje je odgovorno za sastavljanje finansijskog izveštaja.

Prema važećem Zakonu, nadzorni odbor imenuje izvršne direktore javnog preduzeća na a predlaže ih direktor.

Uslovi za imenovanje direktora i izvršnih direktora javnog preduzeća

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je opšte uslove za izbor direktora. Pored ostalog, utvrđeno je da direktor može biti lice koje ima najmanje pet godina radnog iskustva, od čega tri godine na poslovima za koje je osnovano javno preduzeće ili najmanje tri godine na rukovodećim položajima. Zakon ne isključuje mogućnost da direktor može biti i lice kome su izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela.

Zamenik direktora javnog preduzeća

Važeći Zakon o javnim preduzećima nije utvrdio funkciju zamenika direktora, ali ona u praksi postoji kod velikog broja javnih preduzeća.

Delokrug poslova direktora

Važeći Zakon o javnim preduzećima nije dao mogućnost direktoru javnog preduzeća koje ima dvodomno upravljanje da imenuje izvršne direktore, koji su njegovi najbliži saradnici, već samo mogućnost da ih predlaže nadzornom odboru, koji imenuje izvršne direktore.

Izbor direktora

Od donošenja Zakona o javnim preduzećima mali broj direktora je izabran na osnovu javnog konkursa. Važeći Zakon je dao mogućnost da se direktor javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave bude izabran prema odredbama Zakona o radu, odnosno da su uslovi za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija znatno strožiji u odnosu na uslove za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač jedinica lokalne samouprave.

Razrešenje direktora

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je da direktor može biti razrešen ukoliko u toku trajanja mandata prestane da ispunjava uslove koji su predviđeni zakonom, ukoliko se utvrdi da je zbog nestručnog i nesavesnog obavljanja dužnosti i postupanja suprotno pažnji dobrog privrednika i ozbiljnih propusta u donošenju i izvršavanju odluka i organizovanju poslova u javnom preduzeću, došlo do znatnog odstupanja od ostvarivanja osnovnog cilja poslovanja javnog preduzeća, odnosno od plana javnog preduzeća i drugim slučajevima propisanim zakonom. Na osnovu dosadašnje primene zakona uočeno je da je neophodno proširiti mogućnosti za razrešenje direktora.

Program poslovanja

Važeći Zakon o javnim preduzećima nije jasno definisao da saglasnost na dugoročni i srednjoročni plan rada i razvoja daje osnivač, niti elemente plana, već se odredbe Zakona koje se odnose na dostavljanje i sadržinu programa odnose na program poslovanja. Takođe, utvrđena je obaveza dostavljanja programa poslovanja osnivaču najkasnije do 1. decembra tekuće za narednu godinu za sva javna

preduzeća i privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, što je znatno otežalo planiranje javnim preduzećima i ostalim oblicima organizovanja koji se finansiraju iz budžeta. Važeći Zakon o javnim preduzećima daje mogućnost izrade izmena i dopuna programa poslovanja javnog preduzeća, bez preciziranja razloga za izradu programa o izmenama i dopunama programa poslovanja.

Praćenje realizacije programa poslovanja

Važeći Zakon o javnim preduzećima i podzakonska akta utvrdili su da jedan državni organ (Ministarstvo finansija) propisuje obrasce tromesečnih izveštaja o realizaciji programa poslovanja koje javna preduzeća i privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa dostavljaju drugom organu (Ministarstvu privrede) preko Uprave za trezor koja je organizaciona jedinica Ministarstva finansija. U praksi su zbog ove procedure uočena kašnjenja u dostavljanju navedenih izveštaja, često zbog neblagovremenog distribuiranja ovih izveštaja od jednog do drugog državnog organa.

Takođe, pojedina javna preduzeća nisu dostavljala tromesečne izveštaje o stepenu realizacije programa poslovanja u propisanim rokovima, a važeći zakon nije predvideo kaznene odredbe kojima bi se sankcionisalo takvo postupanje.

Analizom tromesečnih izveštaja javnih preduzeća, utvrđeno je da je u pojedinim slučajevima realizacija značajno manja od planirane, što ukazuje da je planiranje na tromesečnom nivou zasnovano na nereálnim osnovama, bez sveobuhvatne analize poslovanja i uvažavanja specifičnosti delatnosti javnih preduzeća.

Važeći zakon nije predvideo obavezu usvajanja tromesečnog izveštaja o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti.

Neusklađenost Zakona o javnim preduzećima sa Zakonom o rokovima izmirenja obaveza u komercijalnim transakcijama

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je da ukoliko se usvojeni programi poslovanja javnih preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija i zavisnih društava kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće, ne sprovode u skladu sa smernicama ekonomske politike Vlade, naročito u delu politike zarada i zapošljavanja, kao i u pogledu redovnosti u rokovima plaćanja prema privrednim subjektima, ministarstvo nadležno za poslove finansija i ministarstvo nadležno za poslove rada i zapošljavanja neće izvršiti overu obrazaca koje Vlada propisuje za kontrolu obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima. Takođe, važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je da se ukoliko se usvojeni programi javnih preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, kao i zavisna društva kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće, ne sprovode u skladu sa smernicama ekonomske politike Vlade u oblasti politike zarada i zapošljavanja u javnom sektoru, ili ako se ne poštuju rokovi za izmirenje obaveza ovih javnih preduzeća prema privrednim subjektima utvrđeni zakonom kojim se regulišu rokovi izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama, ministar nadležan za poslove finansija može izdati nalog da se privremeno obustavi prenos pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit preduzeća autonomnoj pokrajini, pripadajućeg dela poreza na zarade Gradu Beogradu, odnosno prenos transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave. Sa druge strane, Zakon o izmirenju rokova u komercijalnim transakcijama nije predvideo odredbe koje se odnose na overavanje propisanih obrazaca za kontrolu obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima.

Javnost u radu

Važeći Zakon o javnim preduzećima utvrdio je da se javnost u radu javnog preduzeća, privrednog društva sa većinskim učešćem državnog kapitala koje obavljaju delatnost od opšteg interesa, kao i zavisnog društva kapitala, obezbeđuje

redovnim izveštavanjem javnosti o programu rada preduzeća i realizaciji programa, kao i o drugim činjenicama koje mogu biti od interesa za javnost, a naročito: o revidiranim finansijskim godišnjim izveštajima, kao i o mišljenju ovlašćenog revizora na taj izveštaj, izveštaj o posebnim ili vanrednim revizijama, o sastavu nadzornog odbora, o imenima direktora i izvršnih direktora, o organizacionoj strukturi preduzeća, odnosno društva kapitala, kao i načinu komunikacije sa javnošću, kao i da se usvojen program poslovanja i tromesečni izveštaji o realizaciji programa poslovanja, revidirani finansijski godišnji izveštaji, kao i mišljenje ovlašćenog revizora na te izveštaje, sastav i kontakti nadzornog odbora i direktora, kao i druga pitanja značajna za javnost objavljuju na internet stranici.

Od donošenja Zakona, može se konstatovati da je veoma mali broj preduzeća postupao u skladu sa ovim odredbama.

Nadzor nad primenom Zakona

Važeći Zakon o javnim preduzećima nije utvrdio koji državni organ vrši nadzor nad zakonom.

Kaznene odredbe

Važeći Zakon o javnim preduzećima nije definisao kaznene odredbe u slučaju prekršaja odgovornog lica.

Ostala pitanja

Važeći Zakon o javnim preduzećima nije uzimao u obzir pitanja postojanja sukoba interesa, krajnjih rokova do kojih je neophodno završiti postupke za izbor direktora na osnovu javnog konkursa što je dovelo do toga da u praksi postoji mali broj direktora koji je izabran po ovoj proceduri (iako je jedan od razloga donošenja zakona bio izbor direktora na osnovu javnog konkursa), trajanje funkcije vršioca dužnosti direktora i direktora.

Donošenjem novog zakona rešavaju se navedeni problemi, te će predložena rešenja vrlo izvesno uticati na efikasnije i ekonomičnije obavljanje delatnosti od opšteg interesa.

2) Koji su željeni ciljevi donošenja zakona?

Osnovni cilj donošenja novog Zakona o javnim preduzećima je efikasnija kontrola javnih preduzeća, povećanje finansijskih performansi javnih preduzeća, efikasnije planiranje poslovnih aktivnosti unapređenje korporativnog upravljanja, poštovanje rokova za dostavu zakonom propisanih dokumenata i veća transparentnost u poslovanju.

Direktni pozitivni efekti novog Zakona su:

- Nedvosmisleno je i jasno propisano da se odredbe Zakona primenjuju na sve oblike organizovanja koji obavljaju delatnost od opšteg interesa, odnosno osim javnog preduzeća delatnost od opšteg interesa može da obavlja i: društvo sa ograničenom odgovornošću i akcionarsko društvo čiji je jedini vlasnik javno preduzeće, društvo kapitala čiji je jedini vlasnik Republika Srbija, autonomna pokrajina, jedinica lokalne samouprave, kao i zavisno društvo čiji je jedini vlasnik društvo kapitala i drugo društvo kapitala i preduzetnik, kome je nadležni organ poverio obavljanje te delatnosti. Novina u Zakonu je i odredba da se poveravanje obavljanja delatnosti od opšteg interesa društvu kapitala i preduzetniku, vrši u skladu sa zakonom kojim se uređuju javno-privatno partnerstvo i koncesije osim ako posebnim zakonom nije drugačije propisano. Takođe, definisano je da su privredna društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju društva u kojima Republika

Srbija ima direktno ili indirektno vlasništvo nad najmanje 25% osnovnog kapitala društva, kao i da će Vlada u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu zakona utvrditi spisak tih privrednih društava, kao i način vršenja osnivačkih prava Republike Srbije, odnosno javnog preduzeća u takvim društvima;

- Osnivač je dužan da obezbedi da se delatnost od opšteg interesa obavlja u kontinuitetu. Osnivač ne može osnovati drugo javno preduzeće ili društvo kapitala iz člana 3. stav 2. tač. 1) i 2) ovog zakona za obavljanje iste delatnosti od opšteg interesa, osim u slučajevima realizacije projekata javno-privatnog partnerstva, u smislu zakona kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije, osim u gradu u gradu Beogradu.

- Zakon je koncipiran tako da osnivač javnog preduzeća i drugog oblika organizovanja koji obavlja delatnost od opšteg interesa, odnosno Vlada, nadležni organ autonomne pokrajine i nadležni organ lokalne samouprave daju saglasnost na određene akte. Do sada je, u slučaju zavisnih društava javnog preduzeća saglasnost na te akte davalo javno preduzeće kao osnivač, a ne organ koji je poverio obavljanje delatnosti od opšteg interesa. To se odrazilo i na potencijalne prihode budžeta, npr. dobit zavisnih društava uplaćivala se javnom preduzeću kao osnivaču, a ne budžetu Republike, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave;

- Organi javnog preduzeća su nadzorni odbor i direktor. Izvršni odbor kao još jedan kolektivni organ prestaje da postoji. Na ovaj način, personalizuje se odgovornost kako direktora, tako i izvršnih direktora. Takođe, predviđeno je da, umesto nadzornog odbora direktor bira izvršne direktore, kao svoje neposredne saradnike;

- Precizirani su i pooštreni uslovi za izbor članova nadzornog odbora i direktora, kako u pogledu radnog iskustva tako i odgovornosti. Takođe, novina u Zakonu je da nezavisan član nadzornog odbora, pored uslova koji propisani za predsednika i člana nadzornog odbora, mora da ispunjava i sledeće uslove: da nije bio angažovan u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća u poslednjih pet godina, da nije član političke stranke i da nije postavljeno, imenovano ili izabrano lice i da nije zaposlen niti angažovan po drugom osnovu u javnom preduzeću ili društvu kapitala čiji je osnivač to javno preduzeće. Takođe, i predstavnik zaposlenih u nadzornom odboru mora da ispunjava određene uslove koji se odnose na izbor predsednika i člana nadzornog odbora, uključujući i uslove koji se odnose na isključivost u vršenju revizije finansijskih izveštaja preduzeća u poslednjih pet godina.

- U pogledu odgovornosti u odnosu na važeći Zakon o javnim preduzećima, prošireni su kriterijumi za prestanak mandata predsedniku i članovima nadzornog odbora, pre isteka perioda na koji su imenovani i to: ukoliko u roku od godinu dana od stupanja na snagu zakona, nadzorni odbor ne donese dugoročni i srednjoročni plan poslovne strategije i razvoja, ukoliko se utvrdi da deluje na štetu javnog preduzeća nesavesnim ponašanjem ili na drugi način i ukoliko u toku trajanja mandata bude osuđen na krivično delo.

- Precizirane su i dopunjene odredbe o uslovima koje treba da ispunjava direktor, postupku izbora direktora, kao i odgovornosti direktora. U pogledu uslova za izbor direktora, pored uslova koji su definisani važećim Zakonom o javnim preduzećima, precizirano je da lice koje može biti imenovano za direktora ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci, odnosno najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje, najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća, da poznaje oblast korporativnog upravljanja i da mu nisu izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela.

- Predloženo je da se odredbe koje se odnose na uslove koje direktor mora da ispunjava shodno primenjuju i na postupak za izbor direktora javnog preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave;

- Proširena je odgovornost direktora za donošenje dugoročnog i srednjoročnog plana poslovne strategije i razvoja i njegovo sprovođenje. Novina je i već pomenuta nadležnost direktora da imenuje izvršne direktora umesto nadzornog odbora;

- Direktor ne može imati zamenika;

- Procedura za izbor direktora je jasnije uređena. Na ovaj način delimično su usvojene primedbe Agencije za borbu protiv korupcije koje su se odnosile na ovaj postupak.

- Uslovi za razrešenje direktora su pooštreni i dopunjeni novim odredbama i to: direktor može biti razrešen ukoliko izveštaj ovlašćenog revizora na godišnji finansijski izveštaj bude negativan, ukoliko ne dostavi program poslovanja i tromesečni izveštaj o realizaciji programa poslovanja u propisanom roku, ukoliko se usvojen program poslovanja ne sprovodi u delu koji se odnosi na zarade i zapošljavanje, ukoliko javno preduzeće vrši isplatu zarada zaposlenima bez overe propisanih obrazaca, ukoliko javno preduzeće utroši sredstva za određene namene iznad visine utvrđene programom poslovanja za te namene, pre pribavljanja saglasnosti. Novina je i pravo direktora da se u roku od 20 dana izjasni o razlozima zbog kojih je predviđeno njegovo razrešenje. Takođe je uređeno da se postupak za imenovanje direktora pokreće šest meseci pre isteka perioda na koji je imenovan, odnosno u roku od 30 dana od dana podnošenja ostavke ili razrešenja;

- Utvrđeno je da period obavljanja funkcije vršioca dužnosti direktora ne može biti duži od jedne godine, kao i da isto lice ne može biti postavljeno za vršioca dužnosti direktora dva puta;

- U vezi sa odredbama koje se odnose na Komisiju za reviziju, utvrđeno je da je nezavisni član nadzornog odbora predsednik Komisije za reviziju, a najmanje jedan član Komisije mora biti lice koje ima zvanje ovlašćenog revizora ili koje ima odgovarajuća znanja i radno iskustvo u oblasti finansija i računovodstva. Proširene su nadležnosti Komisije. Utvrđena je obaveza da najmanje jedanput godišnje Komisija za reviziju podnosi nadzornom odboru izveštaje po osnovu pitanja za koje je nadležna;

- Propisana je obaveza donošenja dugoročnog i srednjoročnog plana poslovne strategije i razvoja, uz saglasnost Vlade, nadležnog organa autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, u roku od godinu dana od dana donošenja zakona. Povezivanjem kratkoročnih i dugoročnih ciljeva planiranja sa poslovnom strategijom preduzeća, realnije će se planirati indikatori poslovanja, što će uticati i na kvalitet izveštavanja i jasnije sagledavanje operativnosti poslovanja javnih preduzeća;

- Detaljno su precizirane odredbe koje se odnose na program poslovanja (rok za dostavljanje programa javnih preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta je kao i do sada, 1. decembar tekuće za narednu godinu, za ona koji se finansiraju iz budžeta 15 dana od dana usvajanja akta o budžetu), izuzetno, javna preduzeća koja se ne finansiraju iz budžeta Republike Srbije, autonomne pokrajine ili jedinice lokalne samouprave, umesto godišnjeg, mogu da donesu trogodišnji program poslovanja, koji se revidira svake kalendarske godine;

- Izmene i dopune godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja se mogu vršiti isključivo iz strateških i državnih interesa ili usled bitno promenjenih

okolnosti poslovanja. To znači da Vlada neće dati saglasnost na izmene i dopune programa poslovanja ukoliko javno preduzeće najpre potroši sredstva pa zatim traži saglasnost od osnivača. Takođe, jasno definisanje mogućnosti za izmene i dopune programa poslovanja imaće uticaj na organe upravljanja koji će vršiti sveobuhvatnu analizu poslovanja. Na taj način biće prekinuta dosadašnja praksa javnih preduzeća da često vrše izmene programa poslovanja, i to ne retko zbog nerealnog planiranja. U 2015. godini Vlada je dala saglasnost na izmene i dopune programa poslovanja 14 javnih preduzeća.

- Izmenjene i dopunjene odredbe o praćenju realizacije programa i to:

- utvrđeni su rokovi za dostavljanje programa poslovanja i tromesečnih izveštaja o realizaciji programa poslovanja ;
- obrasce izveštaja propisuje ministar privrede;
- javno preduzeće čiji je osnivač autonomna pokrajina/jedinica lokalne samouprave/ dostavljaju tromesečne izveštaje o realizaciji programa poslovanja nadležnom organu autonomne pokrajine/jedinice lokalne samouprave, a na osnovu tih izveštaja nadležni organ autonomne pokrajine/jedinice lokalne samouprave dostavlja Ministarstvu privrede informaciju o stepenu usklađenosti planiranih i realizovanih aktivnosti, a jednom godišnje i analizu poslovanja javnih preduzeća sa preduzetim merama za otklanjanje poremećaja u poslovanju javnog preduzeća;
- propisane su kaznene odredbe, odnosno prekršaji čime se direktno povećava stepen kontrole u poslovanju javnog preduzeća, kao i poslovna odgovornost javnog preduzeća prilikom ispunjavanja zakonom propisanih obaveza;
- propisana je obaveza raspisivanja javnog konkursa za sva javna preduzeća u kojima to već nije učinjeno po važećem Zakonu.

3) Da li su razmatrane mogućnosti za rešavanje problema bez donošenja akata?

Nakon donošenja važećeg Zakona o javnim preduzećima doneta su sledeća akta:

- Zakon o privremenom uređivanju osnovica za obračun i isplatu plata, odnosno zarada i drugih stalnih primanja kod korisnika javnih sredstava („Službeni glasnik RS”, broj 116/14)

- Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u komercijalnim transakcijama („Službeni glasnik RS”, broj 119/12)

- Zakon o utvrđivanju maksimalne zarade u javnom sektoru („Službeni glasnik RS”, broj 93/12)

- Zaključak o usmeravanju i usklađivanju rada organa državne uprave u obavljanju poslova državne uprave koji se odnose na Javna preduzeća i društva kapitala koja obavljaju delatnost od opšteg interesa.

- Uredba o postupku privremene obustave prenosa pripadajućeg dela poreza na zarade i poreza na dobit pravnih lica autonomnoj pokrajini, pripadajućeg dela poreza na zarade gradu Beogradu, odnosno prenosa transfernih sredstava iz budžeta Republike Srbije jedinici lokalne samouprave („Službeni glasnik RS”, broj 49/13)

- Uredba o postupku pribavljanja saglasnosti za novo zapošljavanje i dodatno radno angažovanje kod korisnika javnih sredstava („Službeni glasnik RS”, br. 113/13, 21/14, 66/14, 118/14 i 22/15)

- Uredba o načinu i kontroli obračuna i isplate zarada u Javnim preduzećima („Službeni glasnik RS”, br. 119/12 i 116/13 – autentično tumačenje, „Službeni glasnik RS”, br. 55/05, 71/05 – ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – US, 72/12 i 7/14 – US)

- Uredba o merilima za imenovanje Direktora Javnog preduzeća čiji je osnivač Republika Srbija („Službeni glasnik RS”, br.102/13)
- Uredba o merilima i kriterijumima za razvrstavanje javnih preduzeća („Službeni glasnik RS”, br. 55/05, 71/05-ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-US i 72/12)
- Uredba o kriterijumima i merilima za utvrđivanje konkurentnosti u javnom sektoru („Službeni glasnik RS”, br. 55/05, 71/05 – ispravka, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – US i 72/12)
- Pravilnik o načinu iskazivanja i izveštavanja o procenjenim finansijskim efektima zakona, drugog propisa ili drugog akta na budžet, odnosno finansijske planove organizacija za obavezno socijalno osiguranje („Službeni glasnik RS”, br. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 – ispravka, 108/13 i 142/14)
- Pravilnik o obrascima tromesečnih izveštaja o realizaciji godišnjeg plana poslovanja javnih preduzeća i zavisnih društava kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, kao i zavisnih društava čiji je osnivač to preduzeće („Službeni glasnik RS”, broj 119/12)
- Pravilnik o sufinansiranju projekata za ostvarivanje javnog interesa u oblasti javnog informisanja („Službeni glasnik RS”, broj 83/14)

Navedena regulativa je bitno unapredila poslovanje javnih preduzeća i bliže uredila pitanja koja važeći Zakon o javnim preduzećima nije detaljno obuhvatio. Operativnim iskustvom, uočene su oblasti koji nije moguće urediti podzakonskim aktima pristupilo se izradi izmena važećeg zakona.

Međutim, kako su izmene prevazilazile više od polovine članova osnovnog propisa, u skladu sa Jedinstvenim metodološkim pravilima za izradu propisa („Službeni glasnik RS“ broj 21/10) izrađen je predlog novog zakona. Takođe, sistematika zakona je modifikovana radi lakše i preciznije primene istog.

Zašto je donošenje akta najbolji način za rešavanje problema?

Iako je donošenjem Zakona o javnim preduzećima znatno unapređeno uređenje poslovanja javnih preduzeća kao i sistem kontrole, u njegovoj primeni su se pojavili određeni problemi.

Kako bi se na najbolji i najefikasniji način prevazišle poteškoće u radu javnih preduzeća, pristupilo se izradi novog zakona.

4) Na koga i kako će najverovatnije uticati rešenja u Zakonu?

Rešenja u Zakonu imaće neposredni uticaj na javna preduzeća i privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa, preduzeća od strateškog značaja za Republiku Srbiju i preduzeća koja obavljaju delatnosti neophodne za rad državnih organa i organa jedinice lokalne samouprave, utvrđene zakonom ili aktom Vlade. Odredbe Zakona uticaće na efikasnije upravljanje i kontrolu poslovanja ovih preduzeća.

Preciziranjem mehanizama kontrole i uvođenjem kaznenih odredaba uticaće se na kvalitetnije upravljanje i poboljšanje korporativne odgovornosti. Jasni kriterijumi za mogućnost ostvarivanja stimulacije direktora i izvršnih direktora uticaće se na poboljšanu motivisanost za ostvarenje boljih performansi preduzeća preko finansijskih i nefinansijskih pokazatelja poslovanja.

Na efikasnost upravljanja pozitivno će se odraziti i izbor organa upravljanja, odnosno preciznije definisanje uslova za izbor i razrešenje direktora, predsednika i članova nadzornog odbora. Dosadašnji uslovi za izbor direktora po važećem Zakonu o javnim preduzećima su:

1. Da je punoletno i poslovno sposobno
2. Da je stručnjak u jednoj ili više oblasti iz koje je delatnost od opšteg interesa za čije obavljanje je osnovano javno preduzeće
3. Da ima visoko obrazovanje stečeno na studijama trećeg stepena (doktor nauka), drugog stepena (master akademske studija, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije, magistar nauka), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine.
4. Da ima najmanje pet godina radnog iskustva, od čega tri godine na poslovima koje je osnovano javno preduzeće ili najmanje tri godine na rukovodećim položajima
5. Da nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke
6. Da nije osuđivano za krivično delo protiv, pravnog saobraćaja i službene dužnosti
7. Da licu nije izrečena mera bezbednosti zabrane obavljanja delatnosti koja je pretežna delatnost javnog preduzeća

Predlogom zakona o javnim preduzećima kriterijumi su dodatno pooštreni i sadrže:

- 1) da je punoletno i poslovno sposobno;
- 2) da ima stečeno visoko obrazovanje na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine, odnosno na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova, master akademskim studijama, master strukovnim studijama, specijalističkim akademskim studijama, ili specijalističkim strukovnim studijama;
- 3) da ima najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje iz tačke 2) ovog člana;
- 4) da ima najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća;
- 5) da poznaje oblast korporativnog upravljanja;
- 6) da ima radno iskustvo u organizovanju rada i vođenju poslova;
- 7) da nije član organa političke stranke, odnosno da mu je određeno mirovanje u vršenju funkcije u organu političke stranke;
- 8) da nije osuđivano na kaznu zatvora od najmanje šest meseci;
- 9) da mu nisu izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela, i to:

- obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi;
- obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi;
- obavezno lečenje narkomana;
- obavezno lečenje alkoholičara;
- zabrana vršenja poziva, delatnosti i dužnosti.

Statutom ili osnivačkim aktom mogu biti određeni i drugi uslovi koje lice mora da ispuni da bi bilo imenovano za direktora javnog preduzeća.

Direktor javnog preduzeća je funkcioner koji obavlja javnu funkciju.

Direktor ne može imati zamenika.

Odredbama koje se odnose na javnost u radu jasno su određene informacije koje su javna preduzeća dužna da objave na svojoj internet stranici.

5) Kakve troškove će primena zakona izazvati građanima i privredi, a naročito malim i srednjim preduzećima?

Primena zakona neće izazvati troškove građanima ni privredi uključujući mala i srednja preduzeća, pošto se direktno odnosi na javna preduzeća i privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa. Postoje određeni troškovi koji se odnose na usklađivanje akata, sprovođenje određenih procedura, u cilju usklađivanja sa zakonom. Nakon stupanja na snagu Zakona o javnim

preduzećima, javna preduzeća dužna su u roku od šest meseci da usklade svoja osnivačka akta sa odredbama ovog zakona.

Procedura podrazumeva donošenje Odluke o usklađivanju poslovanja Javnog preduzeća sa Zakonom o javnim preduzećima. Nakon donošenja odluke, javno preduzeće je u obavezi da izmeni i druge opšte akte.

6) Da li su pozitivne posledice donošenja zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvoriti?

Kao jedan od razloga zašto se novi Zakon donosi je i povećanje kvaliteta poslovanja javnih preduzeća, što će se odraziti i na smanjenje izdataka budžeta Republike, autonomne pokrajine i jedinice lokalne samouprave prema ovim preduzećima, ali i na doprinos ovih preduzeća većoj prihodnoj strani budžeta.

Kako nije moguće kvantifikovati troškove koje zakon prouzrokuje navodimo direktne i indirektne koristi od donošenja zakona.

Direktne koristi od ovog zakona su:

- precizno definisanje primene zakona na sve oblike organizovanja koje obavljaju delatnost od opšteg interesa;

- poštovanje propisanih rokova, što je u direktnoj vezi sa kaznenim odredbama tj. odgovorno lice u javnom preduzeću će biti sankcionisano ukoliko ne dostavi određene akte u zakonski propisanom roku;

- efikasnija planiranje poslovnih aktivnosti i kontrola javnih preduzeća;

- stvaranje institucionalnog okvira za povećanje finansijskih performansi javnih preduzeća

- Pooštavanjem kriterijuma za izbor direktora, precizirane su i dopunjene odredbe o uslovima koje treba da ispunjava direktor, postupku izbora direktora, kao i odgovornosti direktora. U pogledu uslova za izbor direktora, pored uslova koji su definisani važećim Zakonom, precizirano je da lice koje može biti imenovano za direktora ima najmanje pet godina radnog iskustva u struci, odnosno najmanje pet godina radnog iskustva na poslovima za koje se zahteva visoko obrazovanje, najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima koji su povezani sa poslovima javnog preduzeća, da poznaje oblast korporativnog upravljanja i da mu nisu izrečene mere bezbednosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju krivična dela. Propisano je da se odredbe koje se odnose na uslove koje direktor mora da ispunjava odnose i na direktore javnih preduzeća čiji je osnivač autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave.

-Unapređenje korporativnog upravljanja, što je direktno povezano sa članom 18. Predloga zakona gde se predlaže da su Predsednik i članovi Nadzornog odbora dužni da se stručno usavršavaju.

Korporativno upravljanje je oblast koja zahteva konstantno usavršavanje, primenu standarda, poznavanje i primenu primera dobre prakse. Javna preduzeća u svojim programima poslovanja planiraju programe stručnog usavršavanja, što je u skladu sa predviđenim Programom stručnog usavršavanja.

- Realnije planiranje indikatora poslovanja, što će uticati i na kvalitet izveštavanja i jasnije sagledavanje operativnosti poslovanja javnih preduzeća kroz povezivanje kratkoročnih i dugoročnih ciljeva planiranja sa poslovnim strategijom preduzeća.

Indirektne koristi od ovog zakona su:

- Transparentnost u radu - predviđeno je da sve informacije od značaja za funkcionisanje javnog preduzeća budu objavljene na zvaničnoj internet stranici javnih preduzeća: radne biografije članova nadzornog odbora, direktora i izvršnih direktora, organizacione strukturu, program poslovanja, kao i sve njegove izmene i dopune, odnosno izvod iz tog programa ako javno preduzeće ima konkurenciju na tržištu, tromesečne izveštaje o realizaciji programa poslovanja, godišnji finansijski izveštaj sa mišljenjem ovlašćenog revizora, druge informacije od značaja za javnost.

- Savesnost organa upravljanja i posloводства u obavljanju poverenih poslova
 - Uslovi za razrešenje direktora su dopunjeni novim odredbama i to: direktor može biti razrešen ukoliko izveštaj ovlašćenog revizora na godišnji finansijski izveštaj bude negativan, ukoliko ne dostavi program poslovanja i tromesečni izveštaj o realizaciji programa poslovanja u propisanom roku, ukoliko se usvojen program poslovanja ne sprovodi u delu koji se odnosi na zarade i zapošljavanje, ukoliko javno preduzeće vrši isplatu zarada zaposlenima bez overe propisanih obrazaca, ukoliko javno preduzeće utroši sredstva za određene namene iznad visine utvrđene programom poslovanja za te namene, pre pribavljanja saglasnosti. Novina je i pravo direktora da se u roku od 20 dana izjasni o razlozima zbog kojih je predviđeno njegovo razrešenje. Takođe je uređeno da se postupak za imenovanje direktora pokreće šest meseci pre isteka perioda na koji je imenovan, odnosno u roku od 30 dana od dana podnošenja ostavke ili razrešenja.

7) Da li se zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata i tržišna konkurencija?

Zakon o javnim preduzećima ima direktnu primenu na javna preduzeća i privredna društva koja obavljaju delatnost od opšteg interesa. Zakon direktno ne podstiče stvaranje novih privrednih subjekata.

Takođe, utvrđeno je da osnivač ne može osnovati drugo javno preduzeće za obavljanje iste delatnosti od opšteg interesa, osim u slučajevima realizacije projekata javno-privatnog partnerstva, u smislu zakona kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo i koncesije.

Na ovaj način, sprečava se, pre svega na području jedinice lokalne samouprave nekontrolisano osnivanje javnih preduzeća, a ostavljanje već osnovanog javnog preduzeća sa npr. jednim zaposlenim i ogromnim gubicima.

8) Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o zakonu?

Odbor za privredu i finansije je na sednici od 24. decembra 2015. godine, doneo Zaključak 05 Broj: 011-13907/2015 kojim se prihvata predlog Ministarstva privrede da nije potrebno sprovoditi javnu raspravu o Nacrtu zakona o javnim preduzećima.

U Ministarstvu privrede je formirana Radna grupa za izradu Nacrta zakona o javnim preduzećima koju su činili predstavnici: Ministarstva privrede, Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Generalnog sekretarijata Vlade, Agencije za privredne registre, Grada Beograda, Privredne komore Srbije i Republičkog sekretarijata za javne politike.

Rukovodeći se potrebom za efikasnom realizacijom aktivnosti Ministarstvo privrede je predstavilo Nacrt zakona o javnim preduzećima, koji je javno prezentovan 30. decembra 2015. godine, u prostorijama Privredne komore Srbije.

Prezentovanju su prisustvovali predstavnici javnih preduzeća, unije poslodavaca, predstavnici sindikata, državnih institucija i nevladinog sektora.

Tekst Nacrta zakona je postavljen na sajtu Ministarstva privrede, a otvorena je i email adresa: javna.preduzeca@privreda.gov.rs na koju zainteresovane strane mogu poslati svoja zapažanja, komentare i primedbe.

Predstavnici javnih preduzeća, javnih komunalnih preduzeća, reprezentativnih sindikata, nevladinog sektora, dostavili su određene sugestije i predloge na Nacrt zakona. Nakon sagledavanja istih, pojedine sugestije i predlozi su delimično prihvaćeni i inkorporirani u Nacrt zakona.

9) Koje će se mere tokom pripreme zakona preduzeti da bi se postiglo ono što se zakonom predviđa?

U roku koji su predviđeni Predlogom zakona, doneće se sledeći podzakonski akti za:

Član 18. stav 3. - Vlada donosi Program za dodatno stručno usavršavanje članova Nadzornog odbora, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona;

Član 23. stav 2. - Vlada donosi kriterijume i merila za naknadu za rad u Nadzornom odboru, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona;

Član 29. stav 2. - Vlada utvrđuje uslove i kriterijume za utvrđivanje i visinu stimulacije direktora i izvršnih direktora, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona;

Član 40. stav 4. - Vlada utvrđuje merila za imenovanje direktora javnog preduzeća, u roku od 90 dana od dana od dana stupanja na snagu ovog zakona;

Član 66. stav 2. - Vlada utvrđuje način i kontrolu obračuna i isplate zarada u javnim preduzećima, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona;

Član 75. stav 2.- Vlada utvrđuje privredna društva od strateškog značaja za Republiku Srbiju, kao i način vršenja vlasničkih prava Republike Srbije, odnosno javnog preduzeća u tim društvima ovog zakona, u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 63. stav 5. - Ministar nadležan za poslove privrede donosi obrazac za tromesečne izveštaje o realizaciji godišnjeg, odnosno trogodišnjeg programa poslovanja, doneti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 59. stav 1. - javno preduzeće je dužno da donese dugoročni i srednjoročni plan poslovne strategije i razvoja, u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

U pismu o namerama kojim se prihvataju revidirani ciljevi i mere ekonomske politike za period 2015-2017. godine, dogovoreni sa Međunarodnim monetarnim fondom u okviru trećeg razmatranja stand-by aranžmana iz predostrožnosti, u cilju ostvarivanja uštede na osnovu korporativnog i finansijskog restrukturiranja ključnih preduzeća u državnom vlasništvu, uvešće se niz izmena u upravljanju javnim finansijama. Na osnovu toga, predviđeno je da će se nastaviti jačanje organizacione jedinice za praćenje javnih preduzeća u Ministarstvu privrede koja će biti zadužena, u saradnji s nadležnim ministarstvima, za korporativnu strategiju i upravljanje, kao i poslovnu efikasnost javnih preduzeća.

OBRAZAC IZJAVE O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE
--

1. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa
Ovlašćeni predlagač - Vlada

Obrađivač - Ministarstvo privrede

2. Naziv propisa

Predlog zakona o javnim preduzećima

Draft law on public enterprises

3. Usklađenost propisa sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum), odnosno sa odredbama Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, sa jedne strane, i Republike Srbije, sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Prelazni sporazum)

a) Odredba Sporazuma i Prelaznog sporazuma koja se odnose na normativnu saržinu propisa

/

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma i Prelaznog sporazuma

/

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma

/

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma i Prelaznog sporazuma

/

d) Veza sa Nacionalnim programom za integraciju Republike Srbije u Evropsku uniju

/

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije

a) Navođenje primarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima

/

b) Navođenje sekundarnih izvora prava EU i usklađenost sa njima

/

v) Navođenje ostalih izvora prava EU i usklađenost sa njima

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost

/

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije

/

5. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost treba konstatovati tu činjenicu. U ovom slučaju nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa.

U Predlogu zakona o javnim preduzećima nema relevantnih odredaba sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost sa propisima Evropske unije

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik?

/

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik EU?

ne

8. Učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti

/

Potpis rukovodioca organa državne uprave, odnosno drugog ovlašćenog predlagača propisa, datum i pečat